

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 173

פנינים לפרשת בחוקותי

מאה שערים פשטה את לבוש השבת, פנסים נדלקו, רכבים הוזעקו על נהגיהם, ורמקולים רבי עצמה הוצבו על גגותיהם עם קריאות דחופות. על כל החילול שבת הזה פיקדתי אני, נשען וסמוך על הוראת אאמו"ר. בסופו של דבר אכן הועילו הרמקולים, ובאמצעותם נמצאה הילדה

סיפורי הוד ומופת על הגאון הצדיק רבי מאיר ברנסדורפר זצוק"ל בעל ה"קנה בושם" נשיא ומייסד היכל הוראה - ירושלים - ליומא דהילולא כ' אייר

מאת: הרב יעקב הייזלר

"אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ" (ויקרא כ"ה, ג)

בקשנו לעמוד מקרוב אודות אישיותו של האי גברא רבה שהאיר לארץ ולדרים עליה, לשם כך הועדנו פעמינו למעונו של בנו הגאון רבי משה ברנסדורפר שליט"א רב ור"מ היכל הוראה בירושלים, אודות דמות קדשו של אביו הגדול.

"היחודיות אצל אאמו"ר שקבע כי על מורה הוראה להיות זמין לציבור כל הזמן. תמיד היה מעורר את הרבנים על כך, באמרו שבית הוראה צריך לפעול במשך כ"ד שעות ביממה, כי מה נענה ליום הדין, "באם ישאלו לאדם בבי"ד של מעלה למה לא פעלת כפי ההלכה על ששאלה שהתעוררה אצלך באישון ליל, ויענה ויאמר מה יכולתי לעשות הרי, לא היה לי למי לשאול את ההלכה בשעת לילה מאוחרת?"

"כך נהג אאמו"ר אישית ובכל שעות היממה ממש באמצע סעודות החול והשבת בזמני שינה כבזמנים רגילים ללא כל הפסק קור וחום קיץ וחורף לא ישבותו היה עונה לשואליו עד לשעות המאוחרות של הלילה ללא כל זמנים מוגדרים.

"בהזדמנות התבטא מאן דהוא אודותיו כי הוא עבד ה', אאמו"ר כששמע זאת ענה לו: "אם עבד ה' אנוכי אינני יודע, אבל זאת אוכל לומר שהנני עבד לעבדי ה'".

"אאמו"ר אף היה מזהיר את בני הבית שאין לשלוח אנשים בעת שהוא נמצא בביתו, ואפילו בשעות הלילות הקטנות של הלילה. "אמי, סיפרה שתמיד כשאחד עמד מאחורי הדלת ודפק בדלת למרות שאאמו"ר כבר הלך לישון, היתה צריכה לעוררו משינתו ותמיד היה לה צער גדול מזה שהיא צריכה לעורר אותו. אירע פעם באחד הלילות, השעה כבר היה שלש לפנות בוקר, אמי שמעה דפיקה קלה על הדלת תוך שהלה אף ניסה להוריד הידית של הדלת כדי לראות אם הדלת עדיין לא ננעלה, אמי התעלמה מלפתוח, בטענה שאם זה דחוף מאד היה בטח מצלצל על הפעמון, אולם אאמו"ר גם

כן החליט אאמו"ר שהוא ילך לביתו של אותו אברך, והנה באמצע סעודת ליל שבת שומע האברך דפיקות, ולגודל תדהמתו כאשר פתח את הדלת ראה לנגדו את אאמו"ר, אשר הגיע לענות לו על שאלתו... ושאל אותו אבל בבדיחותא שמה אין אאמו"ר יכול לענות כעת, שהרי שתה רביעית יין בקידוש היום, ענה לו אאמו"ר, שהפעם חרג מנהגו ושתה מיץ ענבים.

"המעניין הוא, כי אצל אאמו"ר לא היה דווקא חוג מסוים שהיה בא לשאול אותו, אלא מכל החוגים ממש היו מגיעים לשאול אותו. אצלו היתה החלוקה ברורה: השקפה והנהגה לחוד, ובין אדם לחברו לחוד. היה ניתן לפגוש בביתו אנשים מכל החוגים והדעות כשהוא נתן להם את מלוא הכבוד והתייחס אליהם בשוויון גמור אף כי בהשקפה היתה תהום פעורה ביניהם, ומרגלא בפומיה: הקנאי חייב לאהוב כל יהודי ואח"כ ינהג בקנאות, הוא סבר כי כפוסק הלכה עליו לכבד כל שואל באשר הוא למרות מוצאו והשקפותיו.

"זכרוני, לאחר ההתנתקות כאשר חלק מהעקורים התיישבו בישוב מרוחק סמוך לגבול מצרים הם שאלוהו בדבר כשרות המקווה, ואאמו"ר לא נמנע מלהשיבם כאשר שעות רבות במשך חודשים היה בקשר עמו ומדריכם בפרטיות על כל צעד ושעל.

"לצד זאת היתה תשובותיו משולבות ביראת שמים מופלגה. אאמו"ר החמיר על עצמו גם בעת עסקו בלימוד לחבוש שני כיויים לראשו, לשם כך ביקש שייצרו עבורו כובע מיוחד, אותו חבש לראשו בעת לימודו. כובע זה היה מקפיד לחבוש גם בעת שענה לשואלים. צא ולמד את חשיבותה של ההוראה בעיניו.

"לא אשכח כי מדי יום ביומו לאחר התפלה כאשר היה ניגש לסדרי לימודו, היה פותח בתפלת ר' נחוניא בהתלהבות עצומה, והיה שופך לבו בדבקות עצומה באמירת התפלה הזאת. ובמיוחד כאשר אמר את המילים "שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא", או אז היה מתרפק להשי"ת בדמעות שליש ולפעמים ארך הדבר כעשרים דקות, וכך גם נהג כשכבר היה מוראה הוראה במשך שנים רבות, ורק אח"כ היה ניגש להורות הוראה בישראל.

"בצעירותו התגורר בבתי אונגרין בדירה בת שתי חדרים והיה בעל משפחה גדולה בלעה"ר, זכרוני, שהיינו ישנים בחדר שבו קיבל את הציבור, אך הוא למד ויגע בתורה יומם ולילה בחדר השינה שלנו, לא אחת היה צריך לטפס על המיטות של הילדים כדי להוציא ספר, אך אותו לא עניין דבר והיה נראה שהדחקות הנוראה לא מפריע לו לעבודת קדשו שם ישב ולמד בחיות ובהתלהבות לפני הליכה לכולל וכן לעת ערב כאשר חזר לביתו, כמי שיש לו דירה ענקית. היו שסיפרו לנו שזוכרים שכשהיה צריך לעזור בבית, בעושה ובמעשה אם לנקות דלתות וכדו' היה חוזר על דברי תורה כגון משניות בפיו.

"ר' משה איזנבך מבתי אונגרין סיפר, ששמע מאמו שהתגוררה בשכונת עם אאמו"ר בדירתו הישנה, הדירה היתה דירה קטנה, היה שם חדר חיצוני שם גם היה המטבח, וחדר פנימי ששם ישנו למעלה משבעה ילדים, וספרה אמו, שעד השעה 3 לפנות בוקר ולאחר מכן היא היתה שומעת אותו כשהוא גורס את תלמודו ללא שום הפסקה, והיכן ישב ולמד, בין מיטת ילד למיטת תינוק שם מצא לעצמו מקום

הרגיש בזה שאחד עומד מאחורי הדלת, ולא אמר שום דבר לאמי ורצה לבחון אותה אם היא תפתח את הדלת, אולם משראה שהיא מתעלמת, הוא מיד בא אליה בטרניה למה אינה פותחת את הדלת, אמי התנצלה בנימוק שהיה לאיש לצלצל בפעמון אם זה דחוף לו, אולם אאמו"ר, ענה לה שיכול להיות שהאיש מתבייש לדפוק בדלת, ועל כן מחויבים אנו לגשת לפתוח את הדלת ללא כל שהיות.

"עובדה הווה באברך שהגיע לאאמו"ר בבוקר על איזה שאלה שהתעוררה אצלו בשעות הלילה, אאמו"ר נענה לו שהיה צריך להגיע אליו כבר בלילה, אולם אותו אברך התנצל שהשאלה התעוררה לאחר השעה שתיים לפנות בוקר, ואמנם מיד הגיע לפתח ביתו ומכיון ששמע שהשקט שורר בבית לא העיז לדפוק, אאמו"ר כעס עליו בטענה שלא נהג כראוי, היות והיה מוטל עליו לעוררו משינתו גם בשעה הזאת.

"עוד בשנות צעירותו כשהתגורר בקומת קרקע, היה מלמד את שואליו שבכל עת שיש להם שאלה עליהם לבוא ולשאול אותו ולא משנה באיזה שעות. שמעתי ממקור נאמן, שפעם הגיע אברך לשאול אותו שאלה הלכתית, אאמו"ר לקחו בתוך ביתו והראה לו את חלון הפונה לרחוב ואמר לו: "כאן ליד חלון זה עומד מיטתי ויכול אתה לדפוק בחלון כל הלילה ולעורר אותי".

"הגר"י ולדנברג סיפר, כי לאחר ה'סטראק' הראשון שלקה, פגש את אאמו"ר בחתונה, ולאחר ששוחח עמו פנה אליו הגבאי ואמר לו שמהיום ואילך יהיו שעות קבלת קהל מוגדרות. אולם כאשר אאמו"ר שמע זאת קרא ואמר לו: "ר' יעקב, תבוא אף בשלוש לפנות בוקר, אל תשמע בקול הגבאים!"

"אאמו"ר אף הקפיד שלא ללון מחוץ לירושלים. הוא היה סבר שכמורה הוראה אשר רבים זקוקים לו אסור לו לזנוח את משמרתו. ברם, מקרה חד פעמי ארע בשנותיו המאוחרות כאשר הוצרך לבסס את מערך השחיטה באיזור ארגנטינה, אז נאות הוא לצאת באופן חד פעמי בכדי להעמיד את המערכת על תילה באופן הראוי ביותר, ומאז כבר ניתן היה לראותו יוצא חוצה לארץ לעסקי צבור ומצוה.

"מסירותו לציבור לא ידעה גבולות, ואנשים התקשרו אליו באמצע הלילה גם על דברים שונים שהציק להם. לדוגמא, בשנותיו האחרונות התקשרה אליו אשה שבורה לפנות בוקר, כשהיא ממרמרת ואומרת: "כבוד הרב. איני יכולה לישן יש לי כאבי גב", אאמו"ר הקשיב לה בסבלנות, ושאלה ממתי יש לה כאבי גב ועוד כמה שאלות בענין, כך התייחס אליה בלבביות עד שנרגעו לה הכאבים.

"היה אדם שהיה מתקשר אליו באמצע הלילה והיה מתלונן כי אינו מצליח להירדם, גם לו יעץ בסבלנות מספר עצות המועילות לשינה. ואלו רק דוגמאות המלמדות על הכלל.

"יותר מכך", אומר לנו הגר"מ שליט"א: "אאמו"ר היה כ"כ מסור לציבור עד שהיה מעצמו חוזר לאנשים בלא דחיות ועיכובים. סיפר לי אחד שפעם הגיע עם שאלה לאאמו"ר בערב שבת, ואאמו"ר אמר לו שאינו יכול לענות עתה כראוי מכיון שעל שאלה זו הוא צריך לשמוע ולברר יחד עם בני ביתו, ויחזרו אליו, ולפי שהיה בזמן דחוק בערב שבת, לא הספיק האברך לשוב אליו יחד עם ב"ב, ועל

"במה אתה יהודי", שאלתי אותו. "אני לא גונב, אני לא רוצה, אני לא משקר", השיב. "גם הגוי יכול לומר את אותם הדברים בדיוק", אמרתי לו. "בדברים אלו אינך מבטא את יהדותך"?

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על ה'חופשי' ממצוות

"אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהֵיטֵב לָהֶם עֲבָדִים" (ויקרא כ"ו, יג)

פעם דברתי עם שופט בלשכתו אודות בעל תשובה שהיה באמצע דיון משפטי. שאלתי את השופט: "אתה חפשי?" כשהשיב בחיוב, אמרתי לו: "מי נתן לך חופש? אתה יודע שאתה פעם היית עבד ופדו אותך על תנאי. מי שהוציא אותך מעבדות, הוציא אותך על תנאי, שתהיה עבד שלו. מי הרשה לך לעשות מה שבא לך? 'כי לי בני ישראל עבדים', ולא עבדים לעבדים..."

השופט שמע את הדברים ואמר לי: "אל תדבר אתי מדי הרבה, עוד מעט אחזור בתשובה. אעשה מה שאתה רוצה, רק אל תחזיר אותי בתשובה..."

אין מושג כזה 'חילוני'. 'חילוני' זה מלשון חולין, ואלו יהודי הוא קדוש, ואי אפשר לחלן אותו, כי יהודי נולד קדוש וישאר תמיד קדוש! אין גם מושג 'חופשי'. וכי מי נתן לו חופש? "במתים חופשי" (תהלים פח, ו), רק כשהאדם נפטר, הוא הופך להיות חופשי מקיום מצוות. אז אם הוא לא חילוני ולא חופשי - מה הוא כן?

מי שעובד באופן סדרתי על חוקי תנועה, הוא עברין תנועה. ומי שעובר באופן סדיר על חוקי התורה, הוא עברין תורה! אם במקום לקרא להם 'חופשיים' או 'חילוניים', נכנה אותם בעיתונות החרדית בתארם האמתי ונכתב: "עברייני התורה אמרו כך..." 'עברייני התורה עשו כך'... התגובה לא תהיה נעימה, אבל זאת המציאות. לפי התורה הוא עברין. הוא עובר על חוקי התורה, הוא מחלל שבת, הוא עובר על איסורי עריות, הוא עובר על חייבי כרתות, הוא עברין. כשהעיניים תפתחנה בקרוב, אנשים יבינו איפה הם נמצאים בעולם. הם יבינו באיזה מצב הם נמצאים, היהירות שלהם תתפוגג, והם יחזרו בתשובה.

כל עובר עבירה מסתובב עם אף בעננים, אבל האמת שעליו לחוש בושה וכלימה. האם אתה לא יכול להתאפק? כל דבר שבא לך אתה עושה?!... אם יש לך איזשהו פיתוי לגנוב באין רואים, אתה גונב. חלשלוש, מסכן, חסר שליטה עצמית ובלי בלמים. האם קדילק בלי בלמים שווה משהו?!

בני אדם חושבים, שלחזור בתשובה זה לשמור שבת וכשרות, ולהניח תפלין, אבל צריך גם בין אדם לחברו!

אם בן אדם נראה כישר, הגון, נדיב ונפלא, אבל אין אצלו 'בין אדם למקום' - אין בו כלום. וכך גם אם אדם לא מקים מצוות ש'בין אדם למקום', למה אין לו 'בין אדם לחברו'? משום שהוא לא יודע מי בעל

הבית, ולכן הוא לא שומר את התורה שלו. ולכן ה'בין אדם לחברו' לא אמיתי, אלא רק הרגל או אינטרס.

אין 'בין אדם לחברו' בלי 'בין אדם למקום', ואין 'בין אדם למקום' בלי 'בין אדם לחברו'. לכן מיד אחר מתן תורה - אחרי פרשת יתרו - נאמר: "אלה המשפטים אשר תשים לפניהם".

גם שחקן הכדורגל הכי מוצלח בעולם, אם לא יראה במשך שנה את המגרש, אינו שווה מאומה. המגרש שלנו זה התורה, והמצוות הן האימונים. אם אנחנו לא נשמור את התורה, ולא נתאמן ב"אשר קדשנו במצוותיו וצווננו", אנחנו לא שווים כלום.

יהודי שלא מקיים מצוות הוא שחקן שנמצא על המגרש, ויש לו פוטנציאל, אבל מה הוא שווה בלי שמירת המצוות?! מה שעושה אותו בן אדם, מה שעושה אותו בן לעם הנבחר, זה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". זה 'בין אדם למקום', ו'בין אדם לחברו'. ומי שמחליט "המצווה הזאת לא בשבילי"... חשוב כאלו לא שומר כלום, וזה סימן, שגם מה שהוא כן שומר, הוא שומר מפני שכך הוא החליט, ולא מפאת שזה רצון ה'. וכי תתכן מציאות של עבד האומר לאדונו: "אני מוכן להיות העבד שלך, אבל יש דברים שלגביהם אני לא מוכן לשמע בקולך"?

עבד הוא מי שמציית באופן מחלט לכל מצוות אדונו, ובדומה לכך על עבד ה' לציית לכל מצוות ה' יתברך.

פעם אחת ניגש אלי אדם אחד, והציג את עצמו: "אני מראשי המנהיגים של התנועה הקונסרבטיבית"...

אצל מרן הגר"ש וואזנר היה דבר מדהים: בא אלי הרופא שאמר לי בלחץ נורא כי הרב נמצא במצוקה נשימתית קשה, והוא אינו יודע מה לעשות עמו. ראיתי שהוא סובל מדלקת ריאות קשה. לפתע אני מבחין כיצד בכוחותיו החלושים הוא מתאמץ להתפלל תפילת מנחה, בעוד בני עשרים במצבו כמעט מורדמים ומונשמים, הוא התעקש להתפלל תפילת מנחה

הרופאים שמטפלים בגדולי ישראל, מספרים על רפואה בניגוד לכללי הרפואה

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג)

הצליח לשוחח עמו מעט, והוא הבין את כוונותיו ואמירותיו, וראינו בחוש איך הנשמה המפעמת בקרבו מצליחה לגבור על ייסורי הגוף, ואף לחלץ אותו לא אחת ממקרים סבוכים של קשיי הגוף. "לאחר שמרן זצוק"ל השתחרר מבית החולים, הייתי אצלו כמה פעמים בביתו, ואני זוכר באחד הפעמים לאחר שעבר ניתוחון, התפעלתי מחוזקו, כמה הצליח לדבר בקולו מה שמהווה דבר נדיר בעולם הרפואה במצב שכזה, ואף שלא אחת היו אלו דיבורים שהתקשיתי להבינם, כי לא הצלחתי הרבה לשמוע, אבל ראו בחוש איך הנשמה היא המובילה את מהלכי הגוף בעיתות שכאלו ומפתיעה את כולנו".

מה עוד זכור לכם ממפגשים עם גדולי ישראל במחלתם?

"אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, כשהגיע במצב קשה ליחידת טיפול נמרץ לב, ואח"כ בכללי ב'שערי צדק', ביקשו ממני לבוא לתמוך ברפואתו. גופו היה רזה מאד, והיה מורדם ומונשם והייתה אי ספיקה כלייתית קשה, והייתה שאלה אם לעשות דיאליזה רגילה או מיוחדת שהיא עדינה יותר ומתאימה יותר למצבו, אך באופן הרגיל היה ברור שזה יוריד את לחץ הדם מבחינה משמעותית ומהווה סכנה גדולה, לכן העדפתי לעשות את הדיאליזה העדינה, אך הרופאים במקום התעקשו, שיש להם ניסיון עמו במיוחד שגם כשעשו לו בדרך השנייה, לא הוריד לו הדבר את מד לחץ הדם אפילו במשהו, והם רצו לעשות רגילה. אני, בהכירי את כל

שיחה ממושכת ומרוממת עם גדולי ומומחי הרפואה בארץ הקודש, מעולם לא הייתה דבר קל - לא רק בגלל שהם טרודים בדרך כלל בסדר יומם בהצלת חיים, פשוטו כמשמעו, ואין להם פנאי לאתגרים מעין אלו, אלא גם משום שהם אינם אוהבים לשמש בקדמת הבמה ולספר על עצמם ועל מה שחוו בטיפולים לצד גדולי ישראל שבהם טיפלו במשך שנות כהונתם הרמות.

אך כשפנינו לפרופ' אברהם וינברג הי"ו, ששימש כרופאו האישי של רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל מזה כשני עשורים, ואף זכה לטפל בעוד מגדולי הדור, ולרעו פרופ' אליהו סורקין הי"ו, שזכה אף הוא לטפל במרן זצוק"ל בתקופתו האחרונה ובעוד כמה מגדולי ישראל, ולצידם הד"ר הרב מנחם ברייר הי"ו האמון על קבלת אותם גדולים שבאו להתאשפז בבית הרפואה 'מעייני הישועה', וביקשנו לשמוע האם הטיפול בגדולי ישראל במחלתם הותיר בהם חותם מסוים שניתן לשתף בו את כלל הציבור כדי לחזקו, התשובה היתה חד משמעית - 'ישנו גוף וישנה נשמה, אצל גדולי ישראל הדברים נראים בחוש לעין בשר', ולכן הם נאותו לשתף אותנו בעובדות ומקרים מהמציאות המוכיחה זאת.

פרופ' סורקין, האם יצא לכם לטפל בגדולי ישראל בכל שנות עיסוקכם המיוחד במקצוע הרפואה?

"בהחלט, זכיתי לטפל רבות בגדולי ישראל. כך היה עם מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל כשכיהנתי בתפקיד רפואי בכיר בביה"ח 'איכילוב', וכן אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בביה"ח 'שערי צדק', ואצל מרן הגר"ש וואזנר ועוד בבית הרפואה 'מעייני הישועה', וניתן לומר ברורות שאצל גדולי ישראל אני מתפעל תמיד שלמרות העובדה שמבחינה גופנית ורפואית מצבם אינו מזהיר כלל, כוחות הנפש המנתבים את אורחותיהם מצליחים להפתיע את כולנו גם במדדי הרפואה.

אני זוכר אצל מרן הגראמ"מ שך, שבערוב ימיו מבחינה גופנית הוא היה חלש מאד, אבל היה אז עם כוח נפשי עצום שאין לתאר, והיו ימים שהוא לא היה כל כך בהכרה והיה אף תחת הרדמה, ומחמת כך היה קשה לדבר אתו, ורק מקורבו הרב יחזקאל אסחייק שליט"א

של הנפש הגבוהה שלהם על הגוף הכחוש והפשוט, וכמו שיש מחשב שיכול לבדוק כל דבר בקרבו, ואם יש איבר שאינו פועל באדם הוא משתק פעליו מיד, אפילו שלא רואים הסיבה לכך, אצלם זה פחות בולט כי יש להם שליטה רוחנית שנותנת שליטה על הגוף".

"אגלה לכם את תחושותי". בעבר עבדתי שנים רבות בצרפת, מדינה שרוב התושבים בה אינם יהודים ואצלם נוכחתי כי הגוף הוא דבר טכני לחלוטין של איברים סדורים בפליאה מיוחדת, אבל כשל אחד לעתים מכריע את הגוף כולו, ורק לנו הרופאים יש דרכים לנסות לעזור להם. כך נוכחתי בכלל שנות עבודתי בצרפת במשך שנים רבות כרופא מול חולה. אך כשהגעתי לארץ הקודש שבה רובם יהודים, לפתע ראיתי שאין כל קשר למה שנוכחתי בעבודתי עד עתה. לפתע הבחנתי בברור שיש שילוב בין העניין הרוחני לגוף הגשמי, והביטוי של מצוקה רוחנית לא אחת מביא למחלה של החולה במובן הגשמי, ואוכיח זאת שאני כחסידי, מאז ומתמיד מדבר עם החולים או משפחותיהם על הקורה עמם, ולא אחת אני מבקש מהם כטובה עבורי שיבדקו מזוזות או תפילין בבתיהם, ופעמים רבות מאד כשהיתה פגיעה במזוזות או בתפילין, נוכחתי שיש קשר לבעיות שנתגלו בגופם, ופעמים רבות כשהם תיקנו זאת, הדבר השפיע הרבה על מצבם הגופני, והדבר היה בעיני לפלא".

"היה לי מקרה נוסף של שני אחים שחלו בדלקת ריאות קשה. ביקשתי לבדוק את המזוזות ואחד מהם הסכים לעשות כן, ותיקן דבר מה, ראינו שינויים משמעותיים במצבו, כשבמקביל אחיו שהיה בבית רפואה אחר במצב דומה לשלו, ולא בדק זאת, לא השתפר מצבו".

איך רופאים חיים עם מציאות שהרוחניות יש לה מקום בעולם הרפואה?

"אספר לכם דוגמא אחת שתעיד על הכלל כולו, שלא התרחשה כאן ב'מעייני הישועה' שרוב אנשי הרפואה הינם דתיים ושומרי מסורת, אלא בביה"ח 'איכילוב' שאינו דתי. עשיתי פעולה כירורגית מורכבת של תיאום קנה, הדורש להכניס קנה נשימה לחולה, וכל פעם שעשיתי זאת, נשאתי תפילה חרישית לבורא העולם שיצליח דרכי. באיזשהו שלב התחלתי ללמד רופאים צעירים לעשות זאת כמוני, ואחד מהם שראה אותי כיצד אני עושה זאת והוא אינו מכיר כלל משהו מעולם היהדות, שאל אותי - 'מה אתה אומר לפני שאתה עושה את הפעולה?' ואמרתי לו את תפילתי, והוא שמע והתקשה להבין, אך קיבל.

לאחר זמן מה הוא צבר נסיון בכך, והצעתי לו לעשות התיאום קנה כשאני ניצב לצידו במחלקה. אמרתי לו שאם תתעורר לו בעיה אני אסייע בעדו. אחרי שלושת רבעי שעה הוא יוצא עם חיוך על הפנים ואומר - 'הצלחתי לעשות זאת', וניכרה היטב השמחה על פניו. ואמרתי לו שכמנהג החסידים אולי נשתה 'לחיים' בחדר הצוות הרפואי, ואכן עשינו זאת. ובאה אלי אחות שהייתה לצידו ואמרה שאינה מבינה מה הוא אמר לפני שהחל בפעולתו, איזו

מימדי הרפואה ממש חרדתי לגורלו, ולא נתתי להם לעשות זאת, בידועי כי הדבר יביא חלילה לנפילת לחץ הדם במצב שכזה, אך נוכח התעקשותם והכרת הרב לא יכולתי להתנגד, והם אכן חיברו את הרב לטיפול דיאליזה רגיל, ולא הייתה תזוזה של אחוז אחד כשחיברוהו לדיאליזה הרגילה, ואני אומר לכם ברורות שזה לא היה הגיוני מבחינה רפואית ממש בשום פרמטר רפואי בכל מקום בעולם, אך הם אמרו לי בשוויון לב שהם רגילים לכך, כי אצל מרן הגרי"ש מוילניץ את המדדים משמים ולא דרך כללי הרפואה.

אני ביצעתי מעקב קרוב אחר מצבו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל במשך שנה שלימה. ההיכרות שלי אתו היא ארוכת טווח, הרב לא מדבר הרבה, אבל כשהוא מדבר, זוהי בדיוק הנקודה! הייתי עד למקרים שבהם הוא לא דיבר כלום, עד שפתאום בדיוק בנקודה שצריך - הוא אמר משפט חד וקולע למעמקי העניין שהפליא את כולנו, גם כשהוא לא מדבר אפשר להבין אותו, ואצלו השתיקה היא מלאת משמעות. אך בכל פעם כשנוכחתי שראש הישיבה עונה, ומדבר, ואפשר להבין אותו, וראיתי שהוא ער למה שקורה הבנתי שאנו במצב טוב, ובעיקר כשהוא עוד התפלל, זה כשלעצמו היה דבר גדול לו ולכולנו".

"אצל מרן הגר"ש וואזנר היה הדבר מדהים, לפני שהוא בא ליחידה ראיתי במחלקה הפנימית, ולפתע בא אלי הרופא שאמר לי בלחץ נורא כי הוא נמצא עתה במצוקה נשימתית קשה והוא אינו יודע מה לעשות עמו. רצתי לחדרי, ראיתי בתיקו שהוא סובל מדלקת ראות קשה, ואחרי שהסתכלתי בתיק ולא ראיתי סימנים קשים למצוקה נשימתית לפי המדדים הרפואיים, התחלתי לבדוק אותו וראיתי כי הוא נושם במהירות ממש, והיה חשש למצוקה נשימתית בלתי מוסברת, ואז אני מבחין כיצד הוא בכוחותיו החלשים מתאמץ להתפלל תפילת מנחה תוך כדי הדלקת ראות, ובעוד בני עשרים במצבו כמעט מורדמים ומונשמים, הוא התעקש להתפלל תפילת מנחה, וזו היתה הסיבה לקושי בנשימותיו. היה זה מחזה נדיר לראותו מתפלל מנחה תוך כדי מצבו, ולמרות הקושי בנשימותיו המשיך להתפלל, וכשסיים תפילתו הכל חזר למצבו".

עם השנים כשהדברים הומחשו שוב ושוב, חשבתם על ההסבר לכך?
"אינני מתיימר להביע דעות בנסתרות, אבל מאז התוודעתי בחסדי שמים לעולם היהדות. ישנו בחסידות דבר הנקרא גילוי של בורא העולם בגוף האדם, וניתן להבחין במידת הדין, אך 'אלוקים' הינו בגימטריה טבע, כי דרכו מתקיימים חוקי העוה"ז. כל אדם חי לפי החוקים הללו, וזה מביא לכך שהאדם מרגיש את הגוף והוא מרגיש אותו, והגופים הללו חיים בגלל גילוי של הבורא. רואים זאת בחוש, כי בדרך כלל אדם בגיל מסוים ובמחלה מסוימת אינו שורד את מצבו, לעומת מה שאנו רואים במוחשיות אצל גדולי ישראל באותם מצבים שהם שורדים זאת. ראיתי צעירים במצבם שנוכח התפתחות הגוף היו מתמוטטים ממש. ולעומתם גדולי ישראל ממשכים לחיות לאחר מאורעות לא קלים כאילו לא אירע להם דבר. זה מכנה משותף שנוכחתי בו אצל כל הגדולים בהם טיפלנו, שהיה בהם מעט מן הגוף והרבה רוחניות. וישנה שליטה מוחלטת

לימים אמר רבינו שהעז לישון שם רק אחרי ששמע מהמבינים שגופו הטהור של רשב"י קבור עמוק מאד משם, דבלאו הכי לא היה מעז להיות שם מחמת הקדושה העצומה שיש שם...

מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל על ספירת העומר, יום ל"ג בעומר, והכנה לחג 'מתן תורה'

מנהג הנשים בספירת העומר

הנשים בבית רבינו ספרו ספירת העומר אך בלא ברכה, ורק ביום המ"ט לספירה הורה להן רבינו שאם לא שכחו מלספור אפילו יום אחד עד עכשיו יספרו הלילה בברכה, דהרי כבר אין חשש שכחה. [עי' משנ"ב (סי' תפ"ט סק"ג) דכ' וכמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור, וכתב בספר שולחן שלמה דעכ"פ לא יברכו דהא בודאי יטעו ביום אחד גם ע"פ רוב אינם יודעים פירוש המלות]. וסיפר רבינו שאצל הבית הלוי נהגו הבנות לברך על ספירת העומר, כי לא חשש שישכחו. דלשיטתו (עי' בשו"ת ח"א סי' ל"ט) אף אם שכחו יום א' לספור עדיין יכולות לברך.

חשש בכתיבה

פעמים שצי"ן במכתבים שכותב כמה היום בעומר. (עי' בזה בטעמי המנהגים אות תרי"ג). ופעם אחת לאחר תפילת ערבית קודם ספירת העומר ביקש רבינו שיציאוהו בברכת הספירה ולא הבינו טעם הדבר, אח"כ נתברר שלפני תפילת ערבית כתב רבינו מכתב וכתב את התאריך מ"א למספר בני"ש תש"ע וחשש דהוי ספירה בכתב ולא רצה לברך.

לקיים מנהג בעלה

כלה אשכנזיה שספרה בברכה ספירת העומר ונישאה לבן מעדות המזרח שמנהגם ע"פ השו"ע (סי' תקפ"ט ס"ו) שנשים לא מברכות על מצוה שהזמן גרמא. דעת רבינו שצריכה להפסיק לברך, כיון שהיא צריכה לנהוג כל מנהגי בעלה, והם נוהגים שלא לברך.

ענין השמחה בל"ג בעומר

רגיל היה רבינו להביא את דברי הרמ"ע מפאנו (מאמר מעיין גנים עניני ספירת העומר ליל ל"ג), דכ' ז"ל "והנכון כי היום הזה ראוי לשמוח בו ושלא לומר תחנה כמו שהיה פשוט לחכמים הראשונים ומנה לא תזוע... אלא ידוע במקומו שאף על רבן [רבי עקיבא] נקנסה מיתה לבו ביום ופסקה בשבילו שבטלה הגזרה, דין הוא לשמוח ביום שהרב ניצול".

בתפילה על הגרי"ש אלישיב במירון

בסיון תשע"א כשעבר הגרי"ש אלישיב זצוק"ל טיפול רפואי, נסע

רבינו בדרך לשיבת רינה של תורה בכרמיאל לקבר הרשב"י במירון, וכשבא לשם נשאל אם רוצה לעמוד על הציזון ממש או בסמוך, ענה שבלאו הכי אני רחוק ממנו כמה מלינוי קילומטר... ומאי נפק"מ היכן עומדים. [ופעם אחת אמר דמקום הקבר עצמו הרי אינו ידוע בדיוק וממילא אין נפק"מ].

נסיעה למירון

סיפר בן רבינו, הגר"ש: היתה שנה אחת, כמדומה שנת תשכ"א, היינו אז אני ואחי ר' משה ילדים קודם בר מצוה, שבאחד הימים בחודש אב ראינו את הגר"ר יהודה בויאר מסתודד עם אבינו, כעבור כמה ימים אבינו אמר לנו שכעת ניסע למירון. הוא ואנחנו - שני הבנים. נסיעה למירון לא היתה תענוג אז בכלל... כחצי יום של נסיעה בשלשה אוטובוסים, ולבסוף הגענו למירון יגעים. ושם ישנו משך שלושה מים על הרצפה בלי שום מזרון, יחד עם פשפשים רבים, אכלנו לחם צר שקנינו, וכדי להתפלל במנין ירדנו לכפר למטה שם היו אז מנין מתפללים. רבינו למד כל היום בלי הפסקה בציון עצמו, ובבוקר למד אתנו קצת זמן. קצת אתי קצת עם אחי. אני למדתי בהמשך הבוקר וקצת מהצהרים חברותא עם אחי ר' משה ולקראת הערב יצאנו קצת להרים, היה זה רחוק מנופש ממש. למעשה, מעולם לא אמרו לנו מה הסיבה שהחליט פתאום לנסוע, אבל ההשערה היתה שהיות ובאותה תקופה היו קייטנות של שבוע ויותר לבני נוער צעירים בבני ברק, שאורגן על ידי ארגוני נוער פא"י וכדומה, והפיקוח ותוכן הקייטנה לא היה מתאים לבני תורה, מאידך,

שלוש עוגות גבינה!...
לתמיהת השואל על פשר התשובה המעניינת, דחק שוב בפני רבינו שכוונת שאלתו היתה מה היא ההכנה הרוחנית הנדרשת. השיב רבינו בחיך פשטני: 'מה הפירוש כיצד מתכוננים?! שומרים על הפה נקי! כדי שהפה יהיה מסוגל ללמוד תורה עליו להיות נקי מכל פגמי הדיבור, הפה הוא קודש קדשים'

הכנה למתן תורה

מה היה ההכנה למתן תורה, אמר רבינו, דבר ראשון "תורה!" וחזן מזה צריך לראות להשתפר במידות, וכמבואר שכלל ישראל התכוננו למתן תורה על ידי שהשתפרו כל יום במדה אחת.
עוד הזכיר רבינו דבר נורא, שהחזון איש אמר פעם על תלמיד חכם אחד שהוא מושחת במדות. והסביר החזו"א שלמד את זה עפ"י מה שראה בדברי תורתו של אותו ת"ח שיש לו סברות עקומות, ומזה ברור לו שמידותיו מושחתות... למדנו מזה שלומר סברא ישרה צריך מידות ישרות.

(כאיל תערוג')

כמעט כולם השתתפו בה, כולל משפחות בני תורה, אני משער שהוא העדיף שנהיה רחוק יותר ובכך לא נבקש ללכת לקייטנה...
[לימים אמר רבינו שהעז לישון שם רק אחרי ששמע מהמבנים שגופו הטהור של רשב"י קבור עמוק מאד משם, דבלא"ה לא היה מעז להיות שם מחמת הקדושה העצומה שיש שם].

כיצד הותר לר"א ליכנס למערה

בגמ' (שבת לג, ב) מובא דרשב"י ובנו נתחבאו במערה י"ג שנים עי"ש. והנה כל זמן שהיו במערה לא הי' באפשרותם לאכול מצה וכדו'. ובשלמא רשב"י הי' אנוס מאימת המלכות, אבל ר' אלעזר בנו לא הי' אנוס, ואיך הכניס עצמו לידי זה שיתבטל מקיום כמה מצוות. וצ"ל כיון שאביו הוצרך לו, הותר להכניס עצמו למצב שיהא אנוס, ולא יוכל לקיים חלק מהמצוות (אילת השחר וישב לב, יא).

הפה הוא קודש קודשים

שח הרה"ג רבי אליעזר טורק: שמעתי מיהודי שעלה למעונו של רבינו וביקש לשמוע כיצד מתכוננים ל'חג השבועות', חג קבלת התורה? רבינו השיב בחיך: 'מה השאלה?! יורדים לחנות וקונים

מה נוצר בחלל השמים מהבל פה של דיבורי לשון הרע ורכילות?

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׁדָה יִתֵּן פְּרִי (ויקרא כ"ד, ד')

בדרשות החתם סופר (ח"ב עמ' שע"ו בהספד על בעל מעין החכמה וצ"ל) מביא מהלך נפלא מאוד בענין ירידת הגשמים ועצירתם.
וז"ל: ידוע שהגשמים מתהווים בטבע מאידיים העולים מהארץ והבל פה אנשי העולם, ואם כי זה הוא רק הכנה קטנה בטבעי העולם, והעיקר הוא כמ"ש חז"ל (ספ"ק דתענית) שהעבים שואבים ממי אוקינוס ומתמתקים בעבים ע"י מים העליונים מאת ה' מן השמים, כ"מ גם זה אמת כי הווית העבים הוא מהאדים העולים מן הארץ.

ומטובו של אלקי ישראל ית"ש לעצור השמים ולא יהי' מטר רע, ולא יולידו פירות רעים, עד שיכנע לבבם הערל וישבו את ה' ויטהרו האויר ויהנו מזיו ה' ותפארתו, ע"כ. [ועי"ש איך שמבאר לפי"ז בטוב טעם את מה שמובא בגמ' סנהדרין ק"ג. בויכוח בין אליהו לאחאב]
וע"פ דברי החת"ס הללו, אפשר אולי לבאר את תפילתו של כה"ג ביום הכפורים בקודש הקודשים שהתפלל על הגשם.
משום שזה הזמן המקודש ביותר בשנה, וע"י ההבל הקדוש שבפה הכה"ג יוצר אדים קדושים שיורידו גשם מבורך ויצמיחו גידולים מבורכים.

והיות כן החוש והשכל יעיד כי אם בני אדם וההבל והאדים העולים מהם הוא מהבל פה דובר נבלה ולשון הרע ורכילות, הגשמים המהווים מזה המה מלוכלכים מזוהמת קליפת עוונות ופשעים ההמה, והמאכלים המהווים מזה מטמאים אוכליהם ביתר שאת, באופן שיהיה הבל פיהם של שנה הבאה רע יותר משל אשתקד, ועי"ז גשמי שנה הבאה ותבואתה רע וגורם טומאה ומרי יותר, ומגדל אנשים רעים וחטאים יותר ושוב יגדלו האנשים את הגשמים רע יותר בשנה השלישית מבשנית, וכן לעולם חוזר חלילה, עד שח"ו כ"כ מושרשים בחטא וטומאה, עד כי אין תרופה למכתם חלילה.

אמר החתן לכלתו כי בעיקרון הוא 'חלם' על רעיון לפתוח גמ"ח בין כותלי הבית החדש שיכנס לגור בו. הרעיון של גמחי"ם למכשירים רפואיים לא היה קיים אז. "למרות שניהול גמ"ח בבית אין זה מבצע קשה שבלתי ניתן לעמוד בו, בכל זאת צריך מחשבה תחילה, רצוני שתתייעצי עם אבא שלך"

מהליכותיו הנאצלות והייחודיות של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"וְשִׁכְבְּתֶם וְאִין מְחַרְדִּד" (ויקרא כ"ו, ו')

כאשר נכנסת לביקור בבית משפחת פלמן, הציצו לפניך מעל הארונות ומתחת המיטות כל מיני קופסאות קרטון מרובעות ומלבניות, קופסאות פלסטיק קטנות וגדולות. אם רצית לנסות לדחוף משהו נוסף שם מתחת המיטות, לא היה מקום אפילו לאצבע אחת, אצבע אחת! כל השטח עמוס עד לעייפה.

בית קטן של 2 חדרים עם 12 ילדים. בלילה לא היה מקום לפסוע בחופשיות על הארץ, הילדים ישנו במיטות ועל מזרונים שפוזרו בכל מקום אפשרי, ומתחת למיטות היו מונחות הקופסאות. מה היה בהם? מכשירי רפואה.

וכשלא היה מקום להכניס סיכה מתחת למיטות, המכשירים וחלקיהם הועלו מעל הארונות ומצדדיהם.

הבשורה הגדולה של גמחי"ם למכשירים רפואיים הגיעה משם, מהאוטובוס הדחוס. הרעיון של מאות גמחי"ם למכשירים ולמוצרים שונים ומשונים, הפזורים כיום בארץ ישראל באמריקה ובאירופה, נולד שם.

כיצד התחילה המערכת לפעול? לפני כמה שנים? ומי הוביל אותה לכאלו מימדים אדירים?

סיפור של גמ"ח / השיח בין האירוסין לחתונה

היה זה כשנה וחצי לפני אירוסיו של ר' בן ציון, כאשר הוא גילה כי בשיבת פוניבז' לומד לצידו בחור הסובל מקשיי נשימה שמידי כמה ימים מרחיק לבית הרפואה כדי לקבל תרופה ואדים במכשיר אינהלציה, נפל לו ברעיונו ובלבו הטוב, לרכוש מכשיר אינהלציה מדמי הכיס שההורים נתנו לו, כדי שיהיה זמין לאותו בחור בזמנים קשים של צינון והסתבכות נשימתית. הוא רכש מכשיר.

לאחר תקופה של כמה חודשים, היו לו כבר 2 מכשירים. מיקומם היה מתחת למיטה שלו. אוכלין אסור להניח מתחת למיטה, אבל מכשירים רפואיים הרי מותר...

בחורים נזקקים ידעו את הכתובת: תחת המיטה של בן ציון פלמן. ניגשו לשם, לקחו מכשיר, השתמשו, ניקו והחזירו למקום. ר' בן ציון התארס.

בין האירוסין לחתונה לא היו פגישות רבות בין החתן לכלה- בן

ציון פלמן וכלתו, התכתבו במכתבים ונפגשו פעמים בודדות. באחת הפגישות סיפר החתן לכלתו את מה שסיפר החפץ חיים בספרו "שם עולם" פרק ח'.

החפץ חיים מתחיל וכותב, כי הסגולה הטובה ביותר לילדים, היא עצת חז"ל: לאחוז היטב במצוות חסד, ולזכות.

הנה תראו גשר ענק הבנוי מעל נהר שוצף במים אדירים- כותב החפץ חיים, אתה עובר על הגשר בשלום ובשלווה לרוח היום. אבל, אם רק הגשר נשבר, הכל נסחפים מיידית במים השוצפים בקצף.

כמו כן, אמר החפץ חיים, יש בני אדם שמידת הדין מתוחה עליהם. ופרקליטי החסד - המלאכים הנבראים מהמצוות- הם מעכבים את כוח הדין כמו גשר מעל המקטרג. אך המקטרג האכזרי לא מתבטל, הוא ממתין בשצף מתחת לגשר, ומיד כשהאדם שובר את ההגנה, סוערים עליו המים הזידונים וחלילה מטביעים אותו. וכך ממש היה עם נבוכדנצר מלך בבל, שפחד מאד מהצרות שעתידים היו לבוא עליו, ודניאל יעץ לו לפרסם שהוא מחלק כסף לעניים. כל עוד ששמע לעצתו, לא הגיעו עליו הטרגדיות, אך מיד ברגע שהחליט שמלכות בבל מתרוששת מחלוקת הכספים לעניים והפסיק, באותו יום יצאה בת קול והודיעה כי שוטפים אותו כל הצרות שהמתינו לבוא עליו מחמת רשעותו.

אחרי כל הקדמה הזו, אמר החתן לכלתו כי בעיקרון הוא 'חלם'

על רעיון לפתוח גמ"ח בין כותלי הבית החדש שיכנס לגור בו. הרעיון של גמחי"ם למכשירים רפואיים לא היה קיים אז אפילו בחלומות.

"זה רעיון טוב" הוא אמר לה, אלא שאז הדגיש: "למרות שניהול גמ"ח בבית אין זה מבצע קשה שבלתי ניתן לעמוד בו, אבל בכל זאת הוא מצריך מחשבה תחילה, ואינני מעלה על דעתי לפתוח אם לא תהיה הסכמה ממש. רצוני שתתייעצי עם אבא שלך. הוא הרי בעל חסד גדול וידוע בצדקותיו בירושלים. מה שהוא יאמר, נעשה. תאמרי לו כי אני הייתי מעוניין לרכוש כמה מכשירי אדים ומכשיר אינהלציה, בלוגי חמצן ומנורה כחולה".

הכלה חייכה "ראשית כל, אני לא חושבת שזה קשה, ואם לפעמים יהיה קשה, זה עדיין כדאי". ומיד סיפרה לו סיפור.

"ידיד של אבא, שמתגורר לא רחוק מאתנו בשכונת 'מאה שערים', לא היו לו ילדים במשך עשר שנים, אח"כ הוא נשא אישה אחרת וגם כן לא היו לו ילדים, אבי שיחי' הציע לו בדיוקכפי הרעיון שאתה אמרת: 'יש לך חנות כלים גדולה במאה שערים, תפתח בצידי החנות פינת גמ"ח ל'מוודי חום' (מצרך נדיר, ולא זול בימים ההם) ול'כוסות' רוח' = בענקס, והחסד יביא לך ילדים, כמו שכתוב בחז"ל 'הרגיל בצדקה היו ליה בנים תלמידי חכמים'. אבי הציע לו במקביל שיפתח עוד שערי רחמים בתפילה במירון, ויבטיח שיקרא לבן שמעון".

"הוא שמע לעצת אבא ופתח גמ"ח בתוך חנותו. ונפקד בזרע של קיימא".

החתן חיך מתחת לסנטרו, אחר כך נפרס על פניו חיוך של שביעות רצון. הוא ראה כבר באופק כי הזיווג שלהם יעלה יפה... ענבי הגפן בענבי הגפן. "את אהבת התורה שלה כבר ידעתי, וכעת אני רואה באופק הלא רחוק גם את אהבת החסד" - חשב לעצמו בקורת רוח.

וילכו שניהם יחדיו

היא התייעצה עם אביה.

אוהה! רבי אברהם יצחק רוטשטיין נהנה מהרעיון, המליץ עליו, ואפילו התלהב, ואמר מיד: אני תורם מכספי את המכשיר הראשון לגמ"ח. אבל הקדים ואמר: עליכם לדעת מראש שההתנהלות עם אנשים היא לא קלה. תשמעו היטב. ברגע שאתם פותחים את הגמ"ח אנשים ירגישו שאתם חייבים להם, יהודים יבואו עם תלונות ואשמות וכו', ויש גם טבע בעולמנו, שאנשים רבים מחזירים רעה תחת טובה, עד כדי כך, שאומר לך ביתי היקרה: אם יש מישהו שמחזיר לך את המכשיר ולא נותן סטירה, אז תגידי לו תודה. רק על מנת כן את פותחת את הגמ"ח. ושלא תשברו מתגובות של אנשים". כזו הייתה חוכמתו של אבא. וילכו שניהם יחדיו.

כיון שהמושג של הגמ"ח היה חדשני, ר' בן ציון חשש כיצד זה יתקבל בציבור, ולכן התחיל להתנהל במינון נמוך ובצנעה מסויימת.

תחילה תלה פתק קטן בבית כנסת 'ירחי כלה', פתקא נוספת תלה ב'כולל פוניבז' ופתקא שלישי ב'שטיבלך פא"י" ברחוב הרב דסלר.

אנשים לא הבינו מה זה ועל מה זה, ובעיקר התפלאו ולא הבינו כיצד עובד גמ"ח כזה, איך לוקחים, כיצד מחזירים? כמה משלמים? מי האחראי מבחינה רפואית, האם לא יהיו תלונות מצד 'משרד הבריאות'? אבל, הנזקק הראשון שאשתו סבלה מקשיי נשימה לא חשב הרבה, אלא רץ, דפק בבית משפחת פלמן, וקיבל הסבר כיצד משתמשים, ובתוספת הצהרה שלו: "תמיד, אם הגברת צריכה אינהלציה במקום לנסוע לבית חולים, אפשר לקחת כאן את המכשיר מהגמ"ח, ולהחזירו בגמר השימוש, וללא תשלום".

אחרי יומיים נשמעו דפיקות בהולות מאוד על הדלת, השעה היתהאחת וחצי אחרי חצות, ובדלת עמד יהודי ונשימתו בידו- "הבן משתעל קשה מאוד", ר' בן ציון פתח לו את המכשיר, רץ איתו וחייב לו בביתואת המכשיר לחשמל, הבעל קירב את המכשיר אל הילד, והשיעולים דעכו.

היהודי השלישי הגיע רגוע אחרי מעריב, וסיפר כי הבן שלו זקוק למכשיר אדים. הרבנית פלמן הייתה אז בבית. היא נתנה אף לו מכשיר, והסבירה כמה מים ונוזל רפואי להכניס לתוכו פנימה, מתי להדליק, מתי לכבות וכמה זמן להפעיל, שהילד ישכב קרוב למכשיר, אבל לא קרוב מדי וכו'.

בחודשים הראשונים היו שהתלוצצו על הרעיון המוזר הזה. הם אמרו לר' בן ציון: אולי תפתח גם גמ"ח לתרופות או לכלי עבודה או לגלגלים לעגלות...

רק בן ציון חיך את חיוכי העדין והשיב: "יבוא יום ועוד יפתח גמ"ח גם לדברים הללו..." זה היה כמו בדיחה נוספת.

מפה לאוזן עבדה השמועה על הגמ"ח, ואנשים המתגוררים בקצוות העיר בני ברק, ממרחקיםבאו ודפקו, לקחו את המכשירים והחזירו. ולפעמים היו גם כאלו ששכחו להחזיר...

ללא זמני קבלת קהל

"נתינת המכשירים מצדנו צריכה להיות במקסימום הנוחות"- אמר לרעייתו, ולכן אין לגמ"ח שלנו שעות פעילות, כדי שבכל שעות היממה, לא יהיה מצב שאדם זקוק למכשיר והוא נמנע מלבקש. מאותו טעם אני גם נמנע מלבקש צ'ק פיקדון, כי כאשר אדם נותן צ'ק פתוח כפיקדון, מלווה אותו חשש ופחד מסויים שמא הצ'ק יאבד ושמא... (כיום, כאשר הגמחי"ם כבר נפוצו על פני תבל, ואנשים רגילים בהם מאוד, המגמה הפוכה. וכיום, אם לא יקחו צ'ק, השואלים יזלזלו באחריות שלהם. אבל בימים ההם הצ'ק היה רק מעורר חששות).

היו שהחזירו את המנורה הכחולה או את מכשיר האדים עם מתנה לצידם (על הימים שנחסכו להם אשפוז, כפי שאכן היה בתקופה ההיא שהתקפות שיעול וקוצר נשימה אילצו אשפוז). אבל הרבנית פלמן הייתה דוחה אותם בחיוך עיקש: "המקסימום,

באותה תקופת מלחמה, קיבל הרבי מכתבים מן הבחורים שהיו מגוייסיים בחזית, בהם תינו לפניו את צרותיהם, בדברים ששברו את לבו. והנה באחד הימים נתקבל מכתב שהיה יוצא דופן בתוכנו, בלי תלונות... אחד הבחורים, חסיד גור, שמצא עצמו אי שם במעמקי החזית הרחוקה, שלח לרבי מכתב שכולו דברי תורה, קושיות ופירוקים ופלפול נאה

על אהבת התורה ולומדיה של הגאון רבי מרדכי משה שולזינגר זצ"ל

"אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג)

"שחיהו עמלים בתורה" (רש"י)

"ואת יראי ה' יכבד" - זה יהושפט מלך יהודה שבשעה שהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי, מורי מורי

- ככל החזיון הזה נראה אצל רבי משה מרדכי, בשעה שהיה רואה תלמיד חכם...

ב"אהבת תורה" תמה ואמיתית שמילאה את ישותו, אהב רבנו את התורה של זולתו לא פחות מאת תורתו שלו. המחזה המרנין ביותר עלי אדמות, אשר הציף את רוחו וליבו בעונג ושמחה, היה המראה הפשוט הזה: יהודי יושב עם גמרא, ולומד תורה, יאה זה צורב בן ישיבה; בעל-הבית או איש-שיבה רכון על ה'דף היומי'; אב ובנו שמשננים משניות - מראות של השכם והערב בכל בית-מדרש - נפשו נכספה וכלתה אליהן, כולו אומר התרגשות ושמחת התורה, ובכל יום היו המה בעיניו כחדשים.

"ישבתי בירחי-כלה עם גמרא פתוחה ולמדתי", רושם פלוני. "הוא עבר לידי, הגיש את היד לפה - ונישק, בכזו שמחה!... לא היה כאן שום חידוש, "סך הכל" אברך שיושב ולומד."

אבל אין קץ להערצה שבה הביט רבו על 'סך הכל' שזכה... כך כאשר ישב פעם על ספסל ב"קרוואן" של מרן הגר"ש אלישיב, די תשוש, אחרי שמחת ברית לנכדו, ניגש פלוני ואמר לו 'ווארט' קצר בלימוד. - מי אתה? שאל רבנו. השיב הלה: "סתם, אברך...". - איפה אתה לומד? והוא ממלמל: 'ב'מיר'... הביט בו רבנו בעיניו הטובות, וקרא בהתרגשות, בהדגשה של יקר וכבוד: - "אההה!... אברך!... בישבת מיר!..."

לומדי התורה - נזר הבריאה

תחושה זו של הערכת אין קץ ללומדי התורה, שנבעה אצלו מפנימיותו, קרנה ממנו והלאה, הכתה שורשים והשפיעה אצל סביבותיו.

בכמה הזדמנויות סיפר רבנו בשפתיים דולקות, על אגרת קצרה

ששיגר הרבי ה"שפת אמת" מגור זצוק"ל אל בחור אחד מחסידיו. היה זה בשנת חייו האחרונה של הרבי, תרס"ה, והימים ימי מלחמה גדולה בין רוסיה ליפן. יהודים רבים נשלחו אז לחזיתות הקרב, וביניהם מאות מחסידיו גור, בחורים ואברכים שהוצאו מהשטיבלאך של ה"שפת אמת" ונלקחו לחזית. מצבם היה קשה מאד, הן מבחינה גופנית - בהיותם נתונים לסכנת חיים, ורבים נותרו בעלי מומים, - והן מן הבחינה הרוחנית. ה"שפת אמת" התבטא אז, לנוכח בשורות האיוב, במרירות גדולה: "איך וועל דאס נישט קענען אויס-האלטן" (= "לא אוכל להחזיק מעמד"), ואכן בשלהי חודש טבת נפל הרבי למשכב, לקה במחלה נדירה שלא מצאו לה הרופאים מזור..

באותה תקופת מלחמה, קיבל הרבי מכתבים מן הבחורים שהיו מגוייסיים בחזית, בהם תינו לפניו את צרותיהם, בדברים ששברו את לבו. והנה באחד הימים נתקבל מכתב שהיה יוצא דופן בתוכנו, בלי תלונות... אחד הבחורים, חסיד גור מסוסנובצא שמצא עצמו אי שם במעמקי החזית הרחוקה, שלח לרבי מכתב שכולו דברי תורה, קושיות ופירוקים ופלפול נאה בדברי רבינו יונה. אף מילה אחת לא סיפר הבחור מאימי המלחמה האיומה, ולא כלום ממצבו המור. רק תורה!

ה"שפת אמת" התרגש עד מאד - סיפר רבי משה מרדכי - והשיב לו במכתב בזה הלשון: 'מכתבך קבלתי, ועליך הכתוב אומר "העידותי

בכם היום את השמים ואת הארץ..."

"העידות", ביאר ה"שפת אמת" הקדוש, מתפרש אף מלשון 'עדי', תכשיט של קישוט ונוי...

"העידותי בכם היום", לומדי התורה, את השמים ואת הארץ. הבחורים השקועים בתורה הקדושה, אתם הינכם התכשיט של השמים והארץ. בכם מתפאר הש"ת בעולמו, ועמכם בחר לקשט את השמים ואת הארץ. "העידותי בכם" - אתם העדי, הקישוט והיפי של הבריאה כולה...

הנה כי כן, כמה הלמה ההגדרה הזו את מבטו של רבי משה מרדכי: בני הישיבות, לומדי התורה, הם נזר הבריאה כולה!

"פעם, כשחזר רבנו זצוק"ל בשעה מאוחרת לביתו מאחת החתונות, שהשתתף בהן באורח נדיר מאד, במקום ללכת לנוח במיטתו נכנס לחדר לימודו, תפס את הגמרא באהבה עזה, והתיישב ללמוד בשקידה במשך כמה שעות רצופות. אחר כך הסביר רבנו: ישבתי שם בחתונה, הבטתי בבני הישיבות המסולאים בפז, והתרגשתי מאד מגודל טהרת לבם של בחורי הישיבות הקדושות, הרגשתי בחוש מה ש"תורה" פועלת על לומדיה והוגיה. ובכן, קיבלתי מכך חיזוק לשקידת התורה - והתיישבתי ללמוד..." (גיצים מן האש הגדולה, אות מ"ד).

על השקידה הנכונה

"משמים לילות כימים" היה רבי משה מרדכי על התורה הקדושה. מעולם לא קצב לעצמו זמן לעסק התורה, ושקידתו היתה הרבה מעל ומעבר לזמנים מקובלים. יש והיו מבדילים זמנים קצרים בין לימודיו בשעת-לילה ובין הלימוד שלפני תפילת שחרית. כבר אמרו חז"ל במדרש: "אוהב תורה לא ישבע תורה".

אבל לא את זו הדרך הציע לשואליו ושומעי לקחו. מדי דברו על השקידה הרצויה, היה תובע רבי משה מרדכי להתמיד עם דעת וחשבון, לאכול כמה שצריך ולישון כמו שצריך - ולא פחות. הנה כי כן, היטיב הוא לדעת ולהכיר כי לאו כל מוחא סביל דא, ושקידה חסרת-גבולות מתאימה כנראה רק ליחידים בדורם, אשר נפשם יוצאת אל התורה באהבה ללא מיצרים.

בדרשה המסורתית שהיה מוסר מידי שנה בערב חג השבועות, לפני ילדי הכיתות הגבוהות בת"ת "תורת אמת" בב"ב, ייחד רבנו פעם (בשנת תשמ"ג) דבריו על חשיבות התכנון הנכון של שקידת התורה, והדריך במתק לשונו זהב: "לא לבזבז זמן לריק, אך גם לא לבזבז כח!..., וכה היו דבריו:

כדי להגיע לגדלות אמיתית בתורה צריך לחיות כל הזמן לפי תכנית, ולא לזוז ממנה. מספרים על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ששקידתו היתה למעלה מכח האנושי ולא פסק פומיה מגירסא, אבל החכמה שלו היתה שהיתה לו שקידה עם שכל, שקידה

מתוכננת. הנה יש מתמידים החוששים מבטלה ביום תענית צבור, ולכן מתחכמים ולומדים כל ליל התענית, כדי להרויח זמן לימוד תמורת הפסד הבטלה ביום התענית. רבי חיים שמואלביץ בחכמת השקידה הרויח כפליים: בעודו בחור בישיבת מיר, במוצאי ראש השנה (ערב תענית - 'צום גדליה') למד עד סמוך לעלות השחר, ואז סעד לבו והלך לישון עד זמן התפילה בישיבה. היות שגם ישן מספר שעות וגם אכל לפני עלות השחר, למד אח"כ במשך כל היום מבלי להתבטל כלל.

הגאון רבי יצחק אלחנן, בימי נעוריו היה חבר עם רבי ברוך מרדכי ליבשיץ, שגם הוא היה אחד מגדולי הדור המפורסמים. פעם התווכחו שניהם בערב יום הכיפורים, מי מהם יתחיל ללמוד ראשון במוצאי יום כיפור... רבי ברוך מרדכי שביתו היה סמוך לביהמ"ד מיהר לביתו, הבדיל, טעם קצת ומיהר לביהמ"ד. הוא היה בטוח שיגיע ראשון, כי ביתו של ר' יצחק אלחנן היה מרוחק בקצה העיר. מה נדהם בראותו שר' יצחק אלחנן יושב ולומד במתיקות... התברר שר' יצחק אלחנן לקח עמו בערב יוהכ"פ יין להבדלה ומאכל להשיב נפשו, ומיד אחר מעריב, בעוד המתפללים ממהרים לביתם, הבדיל, טעם וישב ללמוד... זה נקרא התמדה עם שכל.

לא לבזבז זמן לריק, אך גם לא לבזבז כח. החפץ חיים אמר שהיצר הרע מסית את האדם ללמוד עד כלות הכוחות, ואח"כ הוא מפסיק ללמוד, כי נגמרו כוחותיו. על האדם לשמור כוחותיו שיוכל להתמיד בלימוד התורה הקדושה משך שנים רבות, משך כל ימי חייו...

"חלקנו בתורתך!"

בדרשותיו הרבות של רבנו, היה משפט-הסיום שנשמע ממנו, והיה זה לרוב מתוך תשישות מוחלטת ואפס כוח: "ותן חלקנו בתורתך...". מילים אלו היו האחרונות ממש, בדרך כלל.

פעם אחת באומרו כך, התנער, הוסיף ואמר: "...ותן חלקנו בתורתך".

- הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, היה "אש להבה" שהציתה לשקידת התורה, נורא ממש. פעם, בערב יום הכיפורים בעת עריכת השולחן בנתניה, אמר הקלויזנבורגר רבי: "בודאי שכולנו מצפים שיבוא המשיח, היום. הרי 'אחכה לו בכל יום שיבוא'. וכשיגיע היום משיח צדקנו, בעזר השי"ת, הרי נזכה שמחר ביום הכיפורים, בירושלים הבנויה, יעשה הכהן הגדול את עבודתו בבית המקדש! ומה אנחנו נעשה?..."

- מה אנחנו נעשה ביום כיפור? וכי יש ביום הכיפורים חיוב של עליה לרגל? הרי אין חיוב. ואם כן, אנחנו נשאר כאן, נשב ונלמד... נכון, "יבנה בית המקדש במהרה בימינו..." - אבל עדיין, לא זה הוא סוף ותכלית התכליתיים. מה כן?...

- "ותן חלקנו בתורתך!"...

(מתוך ספר "רבי משה מרדכי")

ה'אמרי חיים' ששהה במערה בתפילות ובתחנונים, שמע את קולות השירה והריקודים הבוקעים מכיוון הגג. ביקש לראות את מקור השמחה, והנה נגלה לעיניו מחזה מופלא - ר' זלמן ואחיו עומדים ומרקדים בדביקות עילאית כשכל הקהל מכרכר מסביב בשמחה ובצהלה

חדוות ההילולא דרשב"י של הרה"ח הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל

'בר יוחאי נמשחת אשך'ד'

שנים רבות לאחר מכן, היה ה'אמרי חיים' שח בערגה: "בכל פעם שאני מגיע למירון, הנני נזכר בריקוד המופלא ההוא של ר' זלמן!" בשנת תשי"ד שוב עלה מרן ה'אמרי חיים' למירון. ר' זלמן, עמד אז יחד עם קבוצה של חסידי קארלין להתפלל תפילת שחרית בקולות וברקים כדת היום. ליבו של ה'אמרי חיים' זי"ע נמשך אחר התפילה הבעורת, ונעמד בסמוך לחסידים משך זמן רב, כשהוא מטה אזנו הקדושה לתפילה הבוקעת רקיעים.

אחר הצהריים ערך ה'אמרי חיים' את שולחנו הטהור באחד החדרים. באמצע ה"שולחן הטהור" עלו על השולחן ר' זלמן ואחיו ר' אלעזר, כשהם לבושים בגדי שבת, ופצחו בריקוד נלהב של 'בר יוחאי'. הרבי התרגש אז ביותר ומעיניו ניגרו דמעות, ולאחר מכן נענה ברגש ואמר: "היהודים הללו - יש להם את העולם הזה!"

ואלה מסעי

פרק בפני עצמו היווה מהלך הנסיעה למירון. הכנה רבה בסילודין נעשתה על ידו, לקראת הכניסה למקום הקודש. כמה וכמה יהודים שהיו מתלווים לר' זלמן בנסיעותיו אז, אומרים באוזננו גם היום, כי למרות שכבר עברו מאז כמה וכמה עשורי שנים, אולם אינם מסוגלים לשכוח נסיעה קדושה שכזו!

ביום ל"ג בעומר היה ר' זלמן מתהלך במירון כחתן ביום חתונתו, ושרוי היה בשמחה עצומה שאין לתארה ולשערה. כל אותו היום לא פסק מלשיר ולזמר, לפזז ולכרכר בכל עוז, ושמחתו הגדולה סחפה עמה את כל הציבור שנקהל אליו לעשות את עבודת היום.

שם, בחדרונו הקטן, ישב וגזז את שערותיהם של ילדי החאלקה הרבים אשר הוריהם הביאום להתברך מברכותיו. בשמחה ובצהלה עמד והרעיף על ראשיהם של הקטנים שפע ברכות לתורה ויראת שמים.

בשעת הצהריים היה ר' זלמן מיסב לסעודת מצוה, כשרבים באים ונדחקים לחדר הצר כדי להשביע נפשם מזיו אורו. שפע של דברי תורה בשבח רשב"י ומעלת היום קלחו מפיו ללא הרף, כשכולו אפוף בהתרגשות יתירה. כל רואיו חשו בעליל כי נשמתו הטהורה בוערת ורוגשת בקדושת היום.

כאשר בל"ג בעומר של אחת השנים שכחו בני המשפחה להביא עבורו את השטריימל למירון, והיו שם גם מספר 'חאלאקעס' של נכדים, ביטל ר' זלמן את צערם של בני המשפחה אשר הצטערו על כך, ואמר אליהם בשמחה:

"הכל הבל, הרבש"ע אומר: 'תנה בני ליבך ועיניך לי', חוץ מזה לא צריך כלום!"

וכך המשיך ר' זלמן לשוב ולשמוח כדת היום.

על ל"ג בעומר מיוחד במינו עם ר' זלמן במירון, סיפר לימים כ"ק מרן ה'אמרי חיים' זי"ע בעצמו: היה זה בל"ג בעומר שנת תרצ"ה, כשביקר האמרי חיים בא"י עוד בחיי חיותו של אביו הק' - בעל ה'אהבת ישראל' זי"ע. ה'אמרי חיים' ששהה במערה פנימה בתפילות ובתחנונים, שמע את קולות השירה והריקודים הנפלאים הבוקעים מכיוון הגג. אחר שגמר תחינתו ביקש לעלות ולראות את מקור השמחה שלמעלה, והנה נגלה לעיניו מחזה מופלא - ר' זלמן ואחיו עומדים ומרקדים בדביקות עילאית בתוון, כשכל הקהל מכרכר מסביב בשמחה ובצהלה.

התרגש האמרי חיים מהמחזה העילאי, ותיכף ומיד נכנס לרקוד עימם, ותגדל השמחה ועלתה עד לשמי מרום, בבחינת - 'וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלוקים וישישו בשמחה'.

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליטי"א

הרב **מאיר שפרוך** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליטי"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליטי"א
הפוח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הרי **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליטי"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

כבר אמרו בצחות שהאבנים הרבות הפזורות בדרך בואכה מירון, הם הם האבנים הגדולות והבצורות שנגולו מעל לבם של יהודים הנתונים בצרה ובשביה באתרא קדישא על ציון התנא הא' רבי שמעון בר יוחאי

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בצרור סיפורים מיוחדים על ה'אותות והמופתים' בזכות התנא רשב"י באתרא קדישא מירון

נ'יתוח' כלשהו - כי ממילא אין מה להפסיד, ומשפתחו את גופו של החולה נדהמו לראות שאכן, את אשר ראו - נכונה ראו, אך אין זו ה'מחלה' אלא ענין אחר לגמרי, שאינו מסוכן כלל וכלל. 'החכמים' הללו לא האמינו למראה עיניהם, על כן נטלו מעט ממה שמצאו, ושלחו לכמה בתי חולים גדולים ברחבי תבל - בכדי שיבדקו האם המחלה עודנה ח"ו, או לאו. בערב חג השבועות התקשר החולה אל החברותא והתחיל לבכות בכי רב בעודו מדבר עמו, החברותא החל רוטט בידיו ורגליו בחששו... אך חבירו נענה לעומתו: "בוכה אנכי כי זה עתה נתחייבתי ב'מזמור לתודה', דכעת חזרו ה'תשובות' שאין בגופי כל זכר למחלה". ואכן האריך היהודי עוד רבות בשנים, כשבכל אותן השנים עלה מידי שנה בשנה למירון להילולא דרשב"י. וכבר אמרו בצחות שהאבנים הרבות הפזורות בדרך בואכה מירון, הם הם האבנים הגדולות והבצורות שנגולו מעל לבם של יהודים הנתונים בצרה ובשביה באתרא קדישא על ציון התנא הא' רשב"י.

יש ממליצים עפ"י הביאור הידוע בפסוק 'טוב ה' לכל' - שלכל הצרות טוב לפנות אל ה'. אמור מעתה לבאר בדברי ה'בית אהרן', רשב"י לכל - לכל סוגי ומיני צרות ומועקות, טוב לבוא ולהתפלל על קברו או להתפלל בזכותו ויושיענו ה' באותות ובמופתים. יש שהסמיכו לכך את דברי הרמב"ם בפי' המשניות (פרה ג' ג')

כהקדמה לכל הסיפורים המובאים כאן, עלינו לומר כי מעשיות כאלו מתרחשים מידי יום ביומו בזכות התנא רשב"י, ודבר יום ביומו שומעים 'אותות ומופתים' שפועלים אחינו בני ישראל בציון הקודש בדברים שהם למעלה מדרך הטבע ממש, יכלה הנייר והם לא יכלו, ואטו כי הוכלא ליחשיב וליזיל. ולא באנו אלא להביא טיפה מטיפה שבים הגדול כפי ששמענו לעורר הלבבות.

השנה אתה נוסע איתי לרשב"י

סיפר לי רב חשוב מארה"ב מעשה שהיה עד לו בשנת ה'תשנ"ג, הלה היה לומד עם חברותא בכל יום כמה שעות באשמורת הבוקר. ויהי היום וערבי פסחים היה, התקשרה אליו זוגתו של החברותא, וביקשתו שיבוא במהירות לביתם - ולא אמרה לו במה דברים אמורים. בהגיעו, ראה שהחברותא שוכב במיטתו חלוש וחסר אונים, ופתח וסיפר לו, שזה עתה חזר מ'הרופא' שגילה אצלו את המחלה ל"ג בעומר נורא ביותר, ואף הוסיף הרופא לומר שאין ביד הרופאים לעשות מאומה, אפילו לא בגדר השתדלות, וכל פעולה אך לריק תהיה, ובזה הוא מודיעו שלא נותרו לו יותר משני חדשים לחיות עלי אדמות. החל בעל המעשה לדבר על לבו של החולה דיבורי אמונה וטללי נוחם, לאחמ"כ הוסיף, בכל שנה הנני נוסע לעלות וליראות בל"ג בעומר למירון, בשנה זו הנך מצטרף עמי, ותראה פלאות. החולה הביט בו ממיטתו ואמר לו: "וכי הבלים תדבר, כי מי יודע אם עוד אזכה להיות בהאי עלמא ביום ל"ג בעומר, הרי לפי דברי הרופאים..."

אחר הפסח קנה הלה טיקעט (כרטיס טיסה) לנסיעה לארץ ישראל לקראת ל"ג בעומר, ומבית סוכן הנסיעות התקשר אל החברותא ואמר לו: "הנני קונה טיקעט גם עבורך, דהרי ממילא אין לך מה להפסיד" (לפי טענת הרופאים). ואכן יצאו הידידים לחוג את יום ל"ג בעומר במירון. באותה שנה חל ל"ג בעומר במוצאי מנוחה. בליל שבת קודש פנה אל החולה ואמר לו, עתה אין כל כך דוחק ב'מערה', הבה ניכנס יחדיו ונעתיר בתחינה רבה בציון הקדוש. נכנס החולה והתיישב סמוך ונראה לציון הקדוש, ושפך את נפשו בכי ותחנונים באמירת כל ספר תהלים מרישא עד גמירא, משסיים פנה ואמר: "מרגיש אנכי שאבן גדולה נגולה מעל לבי, והנני משאירה כאן בהיכלא דרשב"י". לאחר ל"ג בעומר, משחזרו לארה"ב, הציעו הרופאים לנסות

סייעתא מיוחדת יש לכל הרוצים להסתופף בצל קורתו של רשב"י ביום שמחת לבו, וכך סיפר אחד מבני החבורה, שבשנת תשע"ג נסע ברכבו לאתרא קדישא מירון ביום ההילולא, ועמו היו עוד שלושה אברכים ובחור. כידוע, דרכם של הבאים ברכבם למירון, שבהגיעם עד לפני מעלה ההר העולה מירונה, יוצאים הם מרכבם ועולים לאוטובוסים מיוחדים המובילים את המון העם לציון הקדוש (ואין רשות מטעם השלטונות להכנס עם רכב פרטי במעלה ההר כי אם ליחידים ממש). בהגיעם אל המקום בו הוצרכו להשאיר את רכבם, ראה הבחור כי אין הדרכים ראויים עבורו מחמת שמירת עינים... אמר הבחור לבני לויתו שאינו מסכים לילך עמם - כי בוודאי רשב"י 'מוותר' על עליה לרגל שכזו, והריהו נשאר כאן.

לא הועילו כל הפצרותיהם של האברכים, ואף כאשר הציעו לו שיעצום את עיניו מראות ברע והם ישאוהו לא אבה לשמוע להם, וכך הווה. אחר שעות מספר חזרו האברכים אל הרכב, והחלו לחזור לביתם, או אז פנה הבחור ואמר ל'בעל העגלה' בבקשה ממך, נסה נא לעבור את השער, אולי נוכל ליסע עד הציון הקדוש - דברים אלו היו להדיא 'דברים שאין בהם טעם כל עיקר', שהרי ממונים רבים עומדים בכל שער וגדר, לשמור שלא יעבור מי שאין לו רשות מיוחדת לעבור, אבל האברך החליט לנסות - אך ורק בכדי להראות לבחור שלא יועילו לו כל רצונותיו. אך ראו זה פלא, אותו 'שומר' שעמד במקום וחסם את הדרך, היה עסוק באותו זמן בשיחה חשובה בטלפון עם מאן דהו, ובשמעו את הרכב אשר לפניו מצפצף ועולה, פתח מיד את השער ונתן לו רשות לעבור, וכך המשיכו ועברו על פני ששה מהשומרים, וכולם נתנו להם להיכנס - למעלה מדרך הטבע, עד שעלו והגיעו ברכבם עד הציון הקדוש... בראות בני החבורה עד כמה רשב"י מסייע לכל החפצים לעלות אליו בקדושה של מעלה, נזכרו במאמרו של בעל ההילולא - 'אמר רבי חנינא משום רשב"י אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים'.

(באר הפרשה')

אין כל נפקא מינה וחילוק בין האיש אשר מעולם לא נטמא ובין מי שנטמא ואחר כך טבל והזה, ולא עוד אלא שזה אשר הוזה עליו מעלה יתירה יש בו שהכתוב דן עליו ואמר שהוא טהור. אף לדידן נאמר, לכל ישראל האיר - רשב"י לכל, בין לפחותים בין לשאינם פחותים, אלא שמעלה יתירה יש לפחותים - שה'בית אהרן' העיד עליו שיש לו שייכות לרשב"י. וכבר אמרו 'אדם ובהמה תושיע ה' בגימטריא 'רבי שמעון בר יוחאי' (מגדיל ישועות מלכו מבארניב נה). ובאמת בתורתו של רשב"י מצינו כי כל יהודי באשר הוא חשוב עד מאד, ואהבת הכורא אליו בכל עת היא בתוקף האהבה, וכך איתא בזוה"ק (ח"ב ה:) "אלמלי הוו יודעין בני נשא רחמותא דרחים קוב"ה אבתריה למירדף ככפיריא שואגין הוו לישראל". (פירוש: אילו היו יודעים בני אדם עד כמה גדולה אהבת ה' לישראל, היו שואגים ככפיר לרדוף אחריו).

סיפר לי אחד מ'בעלי המעשה' שזכה לקחת לאת"ק מירון את הגה"ח ר' שמחה מונד זצ"ל מחסידי קמאי. כל ימיו היה ר' שמחה נוסע למירון בל"ג בעומר, ואף בהיותו למעלה מבן תשעים שנה לא וויתר על כך, ובאו עמו כמה אברכים לעזרו ולתמוכו בכל הדרך הארוכה. משנשאל רבי שמחה, הרי כל כך קשה עליו ועל מלוויו להביאו ביום ל"ג בעומר למירון, ועל כולנה קשה היא עליכם העליה להר ברגל, והרי אפשר ליסע ביום אחר כשאין טורח הדרך רבה כל כך. ענה רבי שמחה והסביר: "הרי לך הפרש וחילוק גדול בין העליה לציון הקדוש בכל השנה לבין העליה בל"ג בעומר, דהרי מדרך העולם, כשבא מאן דהו לביתו של 'גביר' להתרימו לצרכי צדקה, מתיישב הגביר ובודק את ה'המלצות' שבידו וכו', ואם מחליט הגביר כי בקשה זו חשובה היא הרי הוא מעניק לו נתינה הגונה, אך בהגיע הגביר לסעודת נישואי בנו, הינו מפזר מממונו בהרחבה לכל הפושט יד, ואינו מעיין בטיבם של המבקשים, כי הרי עתה 'עת שמחה' היא לו. כיו"ב נמי אצל רשב"י - כי יום ל"ג בעומר הוא זמן 'הילולא' שלו, והריהו עומד ומשפיע על כל המשתתפים שפע ברכות וכל טוב, מבלי לבדוק בציציותיהם. האם נכונה בקשתם וכדומה, אלא הוא מעניק ומשפיע השפעות טובות בלי גבול".

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

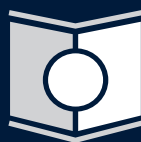

18 ש"ח ורהמתם

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות:
סט הספרים המבוקשים 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת' ויקרא ב'. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום של 42,000 ש"ח.

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחייוק
ועידוד לימוד התורה

מכון לניתוח ישראל
חינו
המרכז לסייע והכוונת תלמידים

נות בדרר

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

ס'ט 'משנה ברורה' דרשו'

ספר 'לקראת שבת' - ויקרא ב'

2 כרטיסי הגרלה על 42.000 ש"ח

מסלול מס' 28 - המתנה בשווי 538 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

מי שהגה את תוכנית נסיעתו של אבא, היה יהודי יקר מפרשבורג שגילה לממשלה ההונגרית סוד צבאי חשוב, ותמורתו הובטח לו להוציא כמה ממקורביו בקלות מתחום המדינה. אולם ההשגחה העליונה סיבבה את הדברים בצורה אחרת

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הניסים שעשה הקדוש ברוך הוא אתנו ובזה הראה לנו כי לא סרה השגחתו ואהבתו מעלינו, ומזה נבוא להאמין כי כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד".

הגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל, משגיח ישיבת 'קול תורה', היה רגיל לומר בדרך צחות: "בשחרית כאשר כל הבריאה נמצאת במיטבה, החמה מאירה וזורחת, ועסיסות הטל מורגשת בכל נשימה, אומרים 'אהבה רבה אהבתנו'. אך בלילה כשהכל חשוך, וכביכול יש הסתר פנים, אומרים 'אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת'. לרמז לאדם נקודה זו, כי אהבת ה' יתברך אלינו היא אהבה נצחית, אהבת עולם, וגם בזמנים של חושך והסתר פנים היא נשארת בעינה".

דוקא בזמן הסתר פנים, ניתן לחוש את גילויי האהבה. דוקא מתוך חושך, ניכר כל זיק של אור. דוקא בעיתים האלו ניתן לראות את ההשגחה הפרטית העצומה במלוא עוצמתה, עד לפרטים הקטנים ביותר.

היא תביא את האדם להפנים אל ליבו כי גם הצרות והיסורים עצמם נובעים מתוך חסד ומתוך אהבה כדי להטיב לו באחריתו, ולחיות לאור האמונה כי 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', לטוב ולמוטב.

האתרוג המהודר שהביא אבא מפרשבורג לשוראני

נקודה חשובה ומעוררת זו, שמעתי חזור והדגש מפי אבי מורי שליט"א, כאשר היה מספר לנו במשך השנים את נפלאות ה' שראה בצעירותו בשנות השואה האיזמות. כאוד מוצל מאש

בעיצומה של פרשת התוכחה מוצאים אנו פסוק מפליא: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יַצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר".

ולכאורה יש להבין, הרי התורה מפרטת כאן את הקללות האיזמות שיבואו על אלו שיפרו אותה, שימאסו במצוותיו ויעברו על חוקיו ומשפטיו, ולכאורה כיצד נכנס כאן לפתע פסוק כה מעודד ומנחם הנראה על פניו כלא ממין הענין?

ישוּב נפלא לקושיא זו, מצאתי בספר 'דרכי מוסר', להגאון הצדיק רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', שכתב כך:

פסוק זה הזכירה התורה בעיצומן של הקללות במכוון, כדי ללמדנו יסוד גדול בדרכי הנהגת ה' יתברך בעולם; לפעמים נגזר משמים על הכלל או על הפרט לסבול חלילה צרות ויסורים, אם בגלל עוונות וחטאים, אם בגלל חשבונות שמים אחרים, ומטבע הדברים עלולים אנו לתהות ולחשוב שמא הקדוש ברוך הוא שכח אותנו, או הזניח והפקיר אותנו חס ושלום, וכך ליפול אל זרועות היאוש ורפיון הידיים.

לזאת באה התורה ואומרת בקול רם בעיצומן של הקללות: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יַצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר", ללמדנו כי גם בעת שהחושך יכסה ארץ, וצרות רבות ורעות יקיפו את הכלל והפרט, אין הקדוש ברוך הוא שוכח אף לא לרגע את בריתו אשר כרת עם אבותינו, ולעולם אינו מסלק את השגחתו מאיתנו, ומי שעניינם לו יכול להבחין גם בעת 'הסתר פנים' באהבה ובחיבה העצומה שלו כלפיו.

וזהו מוסר השכל עצום לאדם; כאשר מתרגשת עליו לא עלינו צרה או מצוקה מסויימת, עליו לזכור היטב כי גם בעת שהכל נראה חשוך ומעורפל, על פי האמת מסביבו יהל אור. כי גם בעת שזוכה לקבל תוכחת שמים זה בא עם מלוא האהבה והחיבה של השם יתברך כלפיו.

רבי יעקב ניימן ממשיך וכותב: "כן ראינו לאחר השמדת ששת מיליוני יהודים, שהיה מקום לחשוב כי חס וחלילה הקדוש ברוך הוא הפקיר אותנו, ואינו רוצה לדעת מאתנו. כי קמו עלינו הגויים ורצו להכחידנו מגוי, וקיוו שלא יזכר שם ישראל עוד. אז עשה לנו הקדוש ברוך הוא ניסים ונפלאות עד אין שיעור, ובזה הרים את כבוד ישראל בין הגויים. כל מי שיש לו מוח בקדקדו ראה את

תמיד חידד באוזננו כי בתוך ההסתר הגדול והתופת הנוראה, לצד סאת הסבל, הבדידות, הקושי, הצער והיגון, מי שהתבונן זכה לראות מחד גיסא את יד ה' השמאלית שמוכיחה ומאידיך גיסא את יד ה' הימנית המלטפת ומקרבת. לדבריו, "הרגשנו סייעתא דשמיא מיוחדת והשגחה פרטית בכל צעד ושאל".

אתן דוגמאות אחדות ששמעתי ממנו במשך השנים:

בצעירותו למד אבא בישיבה המרכזית בעיר 'שוראני', אותה הקים וניהל רב העיר הגאון הקדוש רבי מאיר יהודה פרייא זצ"ל, בעל ה'שבט מישור', נכדו של מרן ה'חתם סופר' זצ"ל.

אדם גדול ומורם מעם היה רבי מאיר יהודה. בכל גלילות הונגריה נודע כאישיות נאצלת, חכם ופיקח מיוחד במינו, למדן ובקי עצום, ושקדן היגע על תלמודו עד כלות הכוחות. שתיקתו היתה אומנותו, ובשל כך כינהו מעריציו "דער שוייגער משוראני" ["השתקן משוראני"].

דודו הגאון רבי שמעון סופר מערלוי זצ"ל היה אומר לאלו שבאו ליחל את פניו לברכה: "לכו נא אל הגאון משוראן, כח תורתו עושה רושם בשמים". ואילו הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל כשסיפר לרבי הגאון הקדוש בעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל, כי בדעתו לבקר בהונגריה, יעץ לו הרבי: "תלך אל הגאון משוראן שמתגורר שם, תוכל ללמוד ממנו את המידה של 'מאוד מאוד הוי שפל רוח', כי הוא מקיים זאת בגופו ממש".

ישיבתו המפוארת מנתה למעלה משלוש מאות בחורים, ושמה הלך לפניו כאחת הישיבות הכבודות בהונגריה. במשך השנים יצאו משורותיה לגיונות של תלמידי חכמים ומורי הוראה לאלפים שהאירו בתפוצות ישראל.

אבא תמיד אומר בהתפעלות, כי רבי מאיר יהודה היו בו כוחות עילאיים ונשגבים, כי בנוסף לעול העמוס על צווארו של רבנות העיר שהנהיג ביד רמה, העניק את כל כוחותיו לישיבה, הוא שימש בה הן כמגיד שיעור, הן כמשגיח רוחני והן כמנהל גשמי... ומי שלא הכירו באופן אישי לא האמין כיצד מסוגל אדם אחד ליטול על עצמו עול אדיר שכזה.

בתחילת שנת תרצ"ט כאשר האנטישמיות כלפי היהודים תפסה תאוצה רחבה, רוב החזנים ובעלי התפילה, שהיו נתיני פולניה, נאסרו ועונו. רבי מאיר יהודה חשש כי בבתי הכנסיות בעיר יחלשו השנה תפילות הימים הנוראים ולא יתנהלו כראוי, התאמץ רבות לשכנע את תלמידיו להישאר בישיבה עד לאחר החגים, כדי שיוכלו לזכות את הרבים ולעבור לפני התיבה כבעלי תפילות בכל המקומות בהן לא ימצא שליח ציבור מתאים. רוב התלמידים נענו לקריאתו ונותרו בישיבה.

בהגיע חג הסוכות, חשקה נפשו של רבי מאיר יהודה, לקיים את מצות ארבעת המינים כדרכו בקודש בהידור גדול, ואכן לאחר מאמצים מרובים עלה בידי בנו הצעיר רבי דוד זצ"ל, המתגורר בפרשבורג, להשיג עבורו אתרוג מהודר בתכלית ההידור. אולם מחמת הסכנה השתבשו הדרכים, ולא היו השיירות מצויות מעיר לעיר, והאתרוג המשובח עליו השקיע דמים מרובים תרתי

משמע, נותר בפרשבורג.

בימים כתיקונם המרחק משוראני לפרשבורג לא היה גדול, מרחק של עשרות קילומטרים בלבד, אך כאמור כיון שהדרכים הרגילות היו חסומות ובחזקת סכנה, נאלצו לעשות סיבוב ארוך ומייגע במיוחד כדי להגיע משוראני לפרשבורג.

אבא שהיה דבוק בכל ליבו ברבו הגדול רבי יהודה מאיר, לא היה מסוגל לראות בצערו, ולמרות שהיה זה שלוש ימים קודם החג, נטל על עצמו את המשימה המורכבת להביא את האתרוג מפרשבורג, כדי להרנין את ליבו.

הוא נסע שעות ארוכות ברכבת, למעלה מעשר שעות, עד הגיעו לפרשבורג. כשהגיע מיד פנה לביתו של רבי דוד פרייא, בנו של הרב, אשר שמח לקראתו שמחה עצומה. "אשריכם!" אמר, "הייתי כבר בטוח כי אבי יסאר בחג הקרוב ללא אתרוג מהודר כפי שחפץ... זכות המצוה תעמוד לכם!".

מכיון שאבא נכנס לתחומה של העיר פרשבורג, הוא ניצל את ההזדמנות כדי להיכנס לביקור קצר בבית הוריו היקרים ה' יקום דמם, לאחר זמן ממושך שלא ראו את פניו, שכן בזמנים ההם לא ביקרו בבית ההורים כי אם בחגים. אך מפני החג הקרב ובא והדרך הארוכה אשר לפניו לא התאפשר שיתעכב שם יתר על המידה, וכעבור זמן מועט נפרד מהוריו לשלום.

כשיצא אבא מהבית הוא הבחין בדוק העצב הנסוך על פני אמו הצדקנית מרת פראדיל ע"ה. היא אמרה לו כי צר לה על כך שהוא לא ישהה איתם בימי החג. אך הבינה כי בצוק העיתים הדבר כמעט בלתי אפשרי שיספיק להגיע כעת לשוראני ולחזור לפרשבורג עוד קודם החג.

אך אבא כשראה זאת חשב אחרת, בליבו גמלה ההחלטה לעשות מאמצים גדולים לשוב הביתה בפרשבורג עוד קודם התקדש החג.

הוא עלה לרכבת ונסע שוב את אותו מסלול מתיש של שעות ארוכות עד שוראני. כשנכנס לבית רבו עם האתרוג בידו, רבי יהודה מאיר התרגש עד מאוד ודמעות צפו בעיניו. בפנים קורנות מאושר ובידים רוטטות אחז באתרוגו וברוב חיבה העריף עליו נשיקות חמות. הוא הפטיר על ראשו של אבא ברכות רבות על גודל טירחתו ועל חירוף נפשו כדי לזכותו במצוה.

אבא לא השתהה ומיד שם פעמיו חזרה לתחנת הרכבת. בדרך פלאית הצליח להספיק את הרכבת האחרונה שיצאה משוראני ועתידה לבוא לפרשבורג עוד קודם החג, וכך לאחר קרוב לעשרים שעות נסיעה הגיע סוף סוף הביתה כשעתיים קודם החג. הוריו שמחו וצהלו עד מאוד לבואו.

למפרע התברר, כי היה זה חג הסוכות האחרון שזכה לשהות במחיצת הוריו הקדושים, השם יקום דמם.

אבא אומר תמיד, כי למעשה כל המסע הזה היה קשה ומפרך, עת חושך וערפל, ימים נוראים אשר מידת הדין המתוחה מורגשת בהם, אך גם אז נוכח כי האיר ה' דרכו, "פִּי אֵשֶׁב בַּחֶשֶׁךְ ה' אֹר לִי". הסייעתא דשמיא שליוותה אותי בכל הפרטים הקטנים -

אחוז בהלה ושטוף זיעה קרה התעורר הבחור משנתו הטרופה, זכר החלום עודנו מול עיניו, המראה הנשגב בו ראה את רבו מתגלה אליו מהעולם העליון עודו עומד מולו חד כתער. בידיים רועדות החל למשש את רגליו, בוהן את כל האיזור שכאב, את כל המקומות בהם התפרצו ההתקפים, אך למרבה הפליאה ולגודל ההתרגשות...

איזה חלום הביא לרפואת הרגליים?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"אם פְּחֻקְתִי תִלְכּוּ" (ויקרא כ"ג, ג)

ההתרגשות כבר מניעה את מיתרי הלב, הציפיה הופכת דרוכה מיום ליום. הנה מתקרב היום הגדול - יום מתן תורה, היום בו נזכה לשוב ולעמוד כאיש אחד אחד לקבל את התורה, לשוש ולשמוח בזכות העילאית שנפלה בחלקנו להיות מעוסקי התורה, מלומדיה ומתומכיה באהבה אין קץ.

ככל שמתקרב התאריך המרומם, ככל שבא לקראתנו היום הגדול, קול קורא לנו מעומק הנשמה לתפוס עוד משהו בתורה הקדושה. אנו רוצים לזכות בעוד משהו מטוב התורה, אנו שואפים לקבל ביום הגדול 'קפיצת התקדמות' משמעותית בקבלת התורה. הן כולנו היינו רוצים לזכות בקבלת התורה באמת, להרגיש שזכינו לגמרי בקבלת התורה, ויצאנו לדרך חדשה של אהבת התורה והתמדה בעיסוק בה.

אבל איך נוכל לזכות להתקדמות אמיתית בלימוד התורה? כיצד נצליח להגשים באמת את שאיפותינו לעלות ולהתעלות בתורה? איך נוכל לפתוח לעצמנו את שערי השפע והפרנסה, כדי שמוחנו וליבנו יהיו פנויים לעסוק בתורה ביתר שאת ועוז? לאחר שנים של נסיון להתקדם ולהתעלות בתורה, אנו רוצים כבר להגיע לתוצאה הנכספת - להתקשר ולהתחבר באמת עם התורה. איך נוכל לעשות את זה? איך נוכל לזכות בתורה?

הבשורה היא שיש כלי כזה. יש בתוך התורה מרכיב, חלק מהתורה, שהוא המפתח, הוא המאסטר, שפותח את שערי ההתמדה בתורה וההצלחה בה, בד בבד עם פתיחת שערי הפרנסה כדי לאפשר לנו לשקוד בתורה. את המפתח הזה העניק לנו במתנה רבינו הקדוש - רבי יהודה הנשיא, בסדרו את המשניות, הן המפתח הסודי שפותח את השערים להצלחה בלימוד התורה, הן להבין תורה, הן להתמיד בתורה, והן לזכות בפרנסה המאפשרת לעסוק בתורה!

'וכשתדע את ששת סדרי המשנה, ייפתחו לך המעינינות להבנת חכמת התורה' - זה תרגום הבטחת ה'מגיד' הנבואי שהתגלה מדי לילה למרן רבי יוסף קארו, בעל ה'בית יוסף' והשולחן ערוך, חושף בפניו סוד שמימי על המפתח שמוביל להבנת דברי התורה, לקליטתם ולקניינם. לימוד המשנה הוא המבטיח את פתיחת הפתח לקליטת התורה, הוא

הפותח את שערי חכמת התורה!

ולצד הבנת דברי התורה וקליטתם בבהירות, אנו שואפים לזכות גם להתמיד בתורה, לרצות ולחשוק להוסיף עוד ועוד שעות של לימוד התורה. כדי לזכות בהתמדת התורה, המפתח להתמדה הוא לימוד המשנה! וכך גילה הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, שכאשר אדם מקפיד על לימוד משניות דבר יום ביומו, הוא פותח לעצמו את החשק, הרצון והתשוקה להוסיף ולשקוד על דלתות התורה, להתעלות בה ללא הרף! כששערי ההבנה פתוחים לרווחה והאדם שואף להתמיד בתורה, לא נותר אלא לסדר עניין חשוב נוסף - להעניק לו שפע פרנסה כדי שיוכל לנצל את המתנות הללו ולהתעלות בתורה. וכאן בא הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע בספה"ק 'אמרי פנחס', ומגלה כי 'משנה' בגימטריא 'פרנסה', כי לימוד המשנה פותח את שערי הפרנסה, מרעיף על הלומד שפע טובה וברכה!

אשרינו מה טוב חלקנו בבואנו ללמוד את המשנה הקדושה! היא פותחת לנו את שערי התורה, מאפשרת לנו להבין ולהתמיד בה כשאיפתנו הטהורה. לצד זאת, היא מעניקה לנו פרנסה בשפע, ברכה בבית, עושר ואושר תמידי. כל כך הרבה אנו מתאמצים לפתוח את שערי ההבנה וההתמדה לנו ולילדינו, כל כך הרבה אנו מתמסרים ופועלים להיטיב את פרנסתנו ולשפר את מצבנו הכלכלי - מתברר שזה בהישג ידינו, בקביעת סדר יומי קבוע בלימוד המשנה!

פרשת השבוע פותחת במילים 'אם בחוקותי תלכו', ורש"י מגלה שכוננת הדברים היא 'שתהיו עמלים בתורה'. וכשנזכה לעשות כן,

מבטיחה לנו התורה 'ונתתי גשמיכם בעתם, ונתנה הארץ יבולה...' ועוד רשימה ארוכה של ברכות ומתנות, אשר יינתנו לנו בזכות עמלנו בתורה באהבה. כמה נפלא לגלות שעמל התורה, הבנתה והתמדתה, כמו גם ברכות השפע האלוהי - כולם טמונים בלימוד המשנה, אותה כדאי כל כך לאמץ ולקבוע בה סדר לימוד קבוע!

אם פעם לימוד המשנה היה עלול להיחשב כדבר קשה, הרי שהיום איכשר דרא, זכינו בזמננו שלימוד המשנה הפך קל ונגיש לכל. פירושים רבים חוברו והופצו, לוחות הלימוד זמינים, וזה עתה התבררנו על קריאת גדולי ישראל ללימוד ה'משנה מאירה' - סדר לימוד שתי משניות ליום, עם ביאור קל ואהוב. הבה נאמץ את לימוד ה'משנה מאירה' בקביעות, וכך נרגיש טעם בלימוד המשנה ונפתח לעצמנו את כל השערים להצלחה בתורה ובפרנסה גם יחד!

רגל שנרפאה בחלום...

קבוצה קטנה של יהודים התגוררה בדורוהי, עיירה קטנטנה ומנומנמת בפברר שקט במזרח אירופה. בראשם כיהן כרבי הרה"ק רבי יחיאל מדורוהי ז"ע, צדיק קדוש ונשגב שהתהלך בצניעא הרחק מעין רואים. הרבי היה נכד הרה"ק בעל ה'באר מים חיים' והבעל שם טוב הקדוש ז"ע, ולימים היה חותנו של הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ז"ע, ובחר לעצמו את העיירה השקטה, למען יוכל לעבוד את בוראו בהסתר.

באותה תקופה, התגורר בעיירה בחור צעיר כבן 16, שביום מן הימים תקפו אותו כאבים ברגליו. לא מדובר כאבים רגילים, אלא כאבים עזים שפשוט שיתקו אותו, ריתקו אותו למיטה. בימי ההתקף הקשים לא ידע את נפשו מכאב, לא הצליח להתרכז או לתפקד, כל כולו היה נתון בצער מכאוביו. גם בימים אחרים התקשה ללכת, תמיד נכח הכאב בכף רגלו, לא נתן לו מנוח...

לאחר שכבר התייאש מהבטחות הרופאים, מהתרופות, מהשיקויים, מעשבי המרפא ומסגולות שהעלו חרס, פסע הבחור בצעדים כושלים, תרתי משמע, אל ביתו של הצדיק רבי יחיאל, לבקש את ברכתו ועצתו. הוא שירך את רגליו הכאובות, ובכניסתו אל הרבי פרץ בבכי מתמשך, כשסיפר על הכאבים העזים העוברים עליו. הרבי בירכו וחזקו, אך ההטבה טרם הופיעה...

הימים עוברים חולפים, והרה"ק רבי יחיאל נסתלק לבית עולמו, מותיר את יהודי דורוהי שבורים ואבלים, ובתוכם - מיודענו הבחור שכל שיפור לא נרשם במצבו, ההיפך הוא הנכון: עם כל יום שחלף המצב הלך והחמיר, בסתר לבו כאב על שלא זכה להבטחה מפורשת מפי הצדיק כי ייושע, על שהרבי הסתלק והותירו מיותם וכאוב...

באחד הימים, הבחור שוהה בבית הכנסת המקומי, ולפתע - שוב התקף עז של כאב ברגליו. הבחור החל לצעוק ולזעוק, לגנוח ולהיאנח. הכאב היה חד ומפלה, כואב ומטלטל... מעומק כאבו העמוק החל הבחור קורא בקול לא לו: 'נשמה מעולם האמת שתעשה עמי טובה ותפעל אצל בורא רפואות את ישועתי, אלמד לזכותה ארבעים פרקי משניות'

הבחור עודו מבוסס בכאביו ובדמעותיו, אך התכוון לכל מילה בהבטחתו הנואשת. הוא קיווה שאחת הנשמות בעולם העליון תשמע

את דבר הבטחתו, ותפעל עבורו את ישועתו הנכספת. וכך אכן קרה. מתוך כאבו וזעקותיו נרדם הבחור, והנה חלום...

ובחלומו, והנה הוא ניצב בתוך בית המדרש הגדול בדורוהי, ובכותל המזרח יושב הרבי הקדוש, רבי יחיאל מדורוהי ז"ע, מעוטר בטלית ותפילין. לפתע התרומם הצדיק ממושב, ופונה לעברו כשבידיו הוא חובק ספר משניות גדול. עוד כמה שניות הוא מתבונן במראה הנשגב, ואז הרבי אומר לו:

'בני, הלא הבטחת ללמוד 40 פרקי משניות, ואני מבקש לזכות בהם, מעתה הם שלי. וזה לך האות - בקומך משנתך תראה כי רגליך נרפאו והכאב חלף עבר כלא היה. או אז זכור ואל תשכח למלא את הבטחתך באמונה, וללמוד לטובת נשמותי ארבעים פרקי משניות!'

אחוז בהלה ושטוף זיעה קרה התעורר הבחור משנתו הטרופה, זכר החלום עודנו מול עיניו, המראה הנשגב בו ראה את רבו מתגלה אליו מהעולם העליון עודו עומד מולו חד כתער. בידיים רועדות החל למשש את רגליו, בוחן את כל האיזור שכאב, את כל המקומות בהם התפרצו ההתקפים, אך למרבה הפליאה ולגודל ההתרגשות - אכן כן, הוא נרפא לחלוטין, אין זכר לכל הכאבים והמיחושים שתקפו אותו ברגליו מזה שנים!

למעשה, היה זה היום האחרון בו חש הבחור בכאב. מאותו יום פסק הכאב ונעלם כליל, ואותו בחור שש שמח למלא את הבטחתו וללמוד את ארבעים פרקי המשניות שהבטיח, שהיו טובה כה גדולה לנשמתו של הצדיק, והרעיפו עליו את הרפואה לה נכסף!

את הסיפור הזה סיפר מורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע, כפי ששמעו מהבחור בעצמו - הוא ר' יעקב שכטר ז"ל שברבות הימים זכה לעלות לארה"ק, וללמדנו בא:

התורה הקדושה רצופת אהבה, אוצר של סגולות. אין סגולה כתורה, אין לומדיה כישראל. לימוד המשנה - הוא היהלום שבכתר, הפנינה שבראש התורה. לימוד המשנה הוא מפתח עוצמתי חד וכביר, שמחולל ישועות נכספות, אף למעלה מדרך הטבע.

המשנה היא הטובה הגדולה שניתן לעשות לנשמות הנפטרים זכרונם לברכה - כי משנה אותיות נשמה. גם בראי מטה זוכים ליטול ממנה ישועות ורפואות, למלא חופניהם באוצר בלום של ברכה. הבה נאמץ את המשנה בלימוד קבוע מדי יום, אם למעננו - לפתוח לנו את שערי התורה ושערי הפרנסה, ואם למען יקירינו - להעניק להם עילוי נשמה בגנזי מרומים. כך נזכה לקבל את מתנת המשנה מדי יום, ולמלא את נפשנו באוצר תורני נצחי יקר ערך!

התרופה המועילה לקשב וריכוז...

מוישי א. היה ילד מחונן ושמח, מאושר ומוצלח, כל רואיו ומכריו העידו כי לגדולות נועד. בעודו ילד צעיר, כבר הרשים את כל סובביו בשקיפתו, בהתמדתו, בעמלו. אלא שלפתע, הפלא ופלא, התרחש מהפך מצער: הילד הצעיר החל נסוג לאחור, הצלחתו בלימודים הפכה לכישלון מהדהד, התמדתו ושקיפתו שהיו שם דבר - הפכו לרחוקות ממנו כרחוק מזרח ממערב. ההורים המאוכזבים חשו כי פרח יקר נובל בין כפות ידיהם, ילד שהוא אוצר נדיר יורד לטמיון...

בימים אלה שקודם מתן תורה, כשאנו מחפשים את המפתח האמיתי שיובייל אותו לזכות בקבלת התורה, אין לנו שיוור אלא המשנה הזאת, לתפוס את המשנה בכל הכח ולאמצה אל ליבנו. וככל שנתמיד בלימוד המשנה, ככל שנשקיע כוחות ומאמצים לקבוע בה סדר לימוד בקביעות, ככל שנאמץ לעצמנו צורת לימוד קבועה - כך נזכה שנותן התורה יפתח לנו את אוצר התורה, ויעניק לנו מטובו ומשפעו את התורה באהבה!

נס הצלה באישון ליל

הלילה כבר ירד מזמן, ליל שבת קסום ושקט. סעודות השבת הסתיימו זה מכבר, ברוב הבתים - הכל כבר עלו על יצועם. בבית אחד בבני ברק, אבי המשפחה שב עתה משמחה בשעה מאוחרת, בכל לבו הוא מבקש לפנות לישון, לצבור כח לקראת יום המחר. כשכבר עלה על יצועו והוא שוכב במיטתו - נזכר בשיעור המשניות שלו, אותו קבע כמנהג של קבע דבר יום ביומו, ואילו היום - טרם למד אותו.

מלחמה התחוללה בלבו. הן הוא כה עייף ותשוש, חסר כוחות לחלוטין. לקום עכשיו? מה בוער? וכי מה יקרה אם ישלים מחר את השיעור של היום?! מצד שני - הן זו הקביעות שלו, והוא שומר עליה מכל משמר, חוק ולא יעבור. האם היום יוותר על הזכות הכבירה?!

עוד רגע או שניים של התלבטות, ורגע לפני ששמורות עיניו נעצמו - החליט לקום ולהסתער על המשנה האהובה. הוא קם מהמיטה במבט נחוש, הוציא את הספר מהארון, והתיישב במטבח - המקום היחיד בו דולק האור בשעה כזו, כדי ללמוד את שיעורו היומי...

הוא לומד את המשנה הראשונה בחשק ובהתלהבות, ולפתע משהו 'לא מריח לו' - תרתי משמע. הוא מתחיל ללמוד את המשנה השניה, והוא כבר חש ריח לא נעים מתפשט בחלל הבית, טרם הצליח לעמוד על טיבו. כשהוא מסיים את המשנה הוא מגלה כי מקור הריח והעשן הוא פלטת השבת... מסתבר שהמגבת המכסה את סיר הטשולנט גלשה על הפלטה, וניצוצות כבר החלו להיתפס בשוליה...

הוא עצר את עצמו מלזעוק בבהלה, הן בני הבית ישינים. היה זה תקופה קצרה לאחר שמגבת שעל פלטת שבת התלקחה וגרמה לאסון שזעזע את העולם היהודי כולו, והוא הבין כי ברגעים אלו ממש ניצל מאסון דומה. הוא הרחיק את המגבת מהפלטה הרוחתה, ועיניו זלגו דמעות הודיה לה' בראותו כי כבר נפער חור במגבת, עדות לרתיתה הגבוהה שהותירה חותם של אש במגבת המפויחת...

אך נפשו ונפש בני משפחתו היו לו לשלל, מתנה מבורא עולם. המשניות הצילו את חייו, שמירת הקביעות ללימוד המשניות מדי יום - היא שהצילה אותו ואת משפחתו מאסון כבד. רק אז הבין כמה גדול כח המשנה לשמור ולהציל את לומדיה מכל צרה וצוקה!

הסיפור הזה, אותו שמעתי מגיבור המעשה - קרוב משפחתי שליט"א, מלמד אותנו כי לא זו בלבד שהשונה שתי הלכות ביום - והלכות אלו הן משניות - מובטח לו שהוא בן העולם הבא, אלא גם מובטח לו שהוא נשאר בן העולם הזה... לימוד המשנה עשוי להציל חיים, הוא פותח ללומד את כל שערי השפע האלוקי. הבה נלמד את המשנה, נפתח לעצמנו את שערי קבלת התורה, ונזכה לכל הברכות הכתובות בתורה ללומדי התורה ועמליה!

הם החלו רצים עמו ממכון למכון, ממאבחן למטפל, מבדיקה דיסקטית ועד אבחון פדגוגי. עד מהרה אובחן הילד כלוקה בבעיית קשב וריכוז קשה, בעיה שהתפרצה אצלו בעיצומה של פריחתו הלימודית! ההורים המתוסכלים לא ידעו את נפשם למשמע הבשורה. בנם האהוב, בנם יקירם, מחמל עיניהם, שכל כך הרבה תקוות נתלו בו וכה הרבה דיברו בשבחו - והנה כל זה נעצר ונבלם. הילד הולך ומידרדר, מתקשה לתפקד במסגרת החינוכית, הופך לילד הבעיית של הכיתה...

נבוך ושבור לב, נכנס אביו אל מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע. הוא תינה את צערו בנפש נכאה, כתפיו רטטו בבכי כשסיפר לרבי שהאבחון המקצועי אינו מתיר מקום לתקווה. 'הילד איננו ואני אנה אני בא!' - זעק האב השבור אל מול פני הרבי, שואג בתפילה ומבקש ריציון...

הרבי הביט בו בעיניים טובות ורחומות, ונאנח עמו בהשתתפות. אחר כך, הציע לו הרבי עצה מועילה, שבמבט ראשון נראתה כלא הגיונית, ורק בהמשך הובן כמה היתה גאונית... הרבי הציע שהאב ילמד עם בנו יקירו כמה משניות מדי יום, פשוט כך: על סדרי הלימוד שהילד בקושי עומד בהם כיום - וסיף האב וילמד עמו פרקי משניות!

'והלא הילד חסר קשב וקשה ריכוז!' - שאל האב המבולבל. איכה נוסף על לימודיו הקבועים לימוד יומי נוסף? איך יוכל להתרכז ללמוד עמי עוד כמה משניות ליום?!

הרבי חייך בהבנה, אך שב על הוראתו: 'דע לך, כי אין כמו משניות כדי לשוב ולפתוח את לב בנך ויכולת הקשבנות ויעיסוקו בתורה. אם לעצת תשמע אל תוותר! - מדי יום תנסה ללמוד אתו כמה משניות...'

הרבי שתק לרגע, ואז הוסיף: 'והיה כי יקפץ הילד למשחקיו, ישתרע על הרצפה, ירוץ אחר גולות או יחל אחר מכוניות צעצוע ממונעות, עדיין אל תוותר... תתיישב אחריו על הרצפה, ותלמד משניות בקול, למען ישמעו אוזניו ולבבו יבין את דברי המשנה. הם ירפאו את הבעיה שנוצרה, ויחישו את חזרתו לספסל הלימודים בהצלחה!'

הרבי סיים את דבריו, והאב יצא ממנו מחוזק ומאמין. הוא לא איחר לעשות כדברי הרבי, ואכן מדי יום נראה בבית המחזה המוזר-משונה הזה, כאשר אבא בשנות השלושים ומשהו לחייו, מתיישב על הרצפה לצד בנו בן ה-8, כאילו הוא בן גילו ממש. בשעה שהבן מתרוצץ במשחקיו, האב משמיע לו משנה ועוד משנה, מבאר בפניו פרק ועוד פרק...

ימים חלפו, גם שבועות. לאחר כמה חודשים דיווח המלמד על שיפור ניכר המתחולל בילד, משהו שלא יאומן. ללא כל טיפול תרופתי וללא כל עזר חיצוני, אט אט שבו הריכוז והקשב של הילד למקומם הטבעי, והוא זכה לשוב ולהימנות על בחירי התלמידים בכיתה, כשעיני אביו רואות ושמחות, והוא מאושר וגאה בבנו כמו פעם ושב ומאמין כי עדין לגדולות....

את הסיפור הנפלא הזה שמעתי מידידי הרה"ג רבי פנחס משה לנדמן שליט"א, אשר שמע את הסיפור מאבי הילד. והלקח שבו נועד לחדד לעינינו כי המשנה היא אותיות נשמה, היא חודרת לפנימיות העמוקה ביותר של נפש האדם, אל הנשמה עצמה. המשנה היא כמו תרופה שנספגת במקום העמוק, החשוב והקריטי ביותר - בנשמה עצמה, שם היא מחוללת פלאים נשגבים וישועות נפלאות.

כשהגביר ר' ישראל ברודצקי חילק 'דיבידנדים' לכל עובדיו מלבד עובד

אחד...

ומה למד מזה מרנא ה"חפץ חיים"?

הרב בנימין גולד

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו" (ויקרא כ"ו, ג')

הקדוש 'מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה' (פ"ט)

על שלוש מילים אלו של רש"י נשפך דיו ומלל רב, יען כי במילים אלו מקופל יסוד ומהות התורה ואופן לימודה, כי התורה היא חיות האדם ממש, היא מציאות של חיים וממנה כל מעלותיו ורוממותו כאדם.... וכדי להשיג את כל סגולתיה ומעלותיה על האדם והבריאה כולה, זה מושג רק על ידי לימוד התורה בעמל, כעסק של אדם שהוא עמל בו כדי שיצליח, וכפי שקבע מרנא החזו"א באגרותיו (ח"א אות ב) 'כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה'.

אך נקודה מעניינת נוספת יש במעלת ה'עמלים בתורה', כי הרי התורה הקדושה היא מתנה שהיה בבית גנזיו של הקב"ה ונתנה לישראל כדי שיהגו בה, ומה רב חפצו של הקב"ה שבניו חביביו יעסקו יחבבו ויעמלו בתורה עד שאומר לפמליא דידיה 'חזו חזו בני חביבי דמתעסקין בתורה דילי'...

ובודאי שיש מתן שכר מיוחד לאלו המופקדים ומתעסקים ברכוש המיוחד של המלך, שומרים עליו עמלים ומתעסקים בו ליקרו ולשבחו, שכר הניתן רק לעמלים בתורה הקדושה וכדברי התנא באבות 'כך היא דרכה של תורה..... ואם אתה עושה כן אשריך לעולם הבא וטוב לך בעולם הזה!'

מעשה נפלא סיפר מרנא החפץ חיים שמבאר לנו את ההבדל בין העמל במתנת הקב"ה לבין הלומד בלא עמל ויגע. והביא בהקדם את דברי התנא באבות "ועמך כולם צדיקים, לעולם ירשו ארץ, נצר מטעי מעשה ידי להתפאר....", ולומדת המשנה בסנהדרין מפסוק זה: 'שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר "ועמך כולם צדיקים....."'

ועמך כולם צדיקים! וא"כ למה ההטחה והרעש לעשות עוד ולהתחזק עוד כשמובטח לכל אחד מישראל שהוא בן העולם הבא? קושיא זו נשאל מרן רבן של ישראל החפץ חיים זצ"ל, ותשובתו היתה - שמעו ואספר לכם מעשה שהיה:

בקייב העיר הגדולה גר עשיר מופלג בשם ישראל ברודצקי, והיה לו עושר רב כמה וכמה בתי חרושת גדולים שבהם מאות פועלים, מנהלים, רואי חשבון, עובדי משרד ונקיון. כל אחד קבל משכורתו לפי מעמדו וגודל משרתו.

ידוע היה עשיר ברודצקי זה בנדיבותו הגדולה וידו היתה פתוחה

לכל דבר שבצדקה, והוא פזר ממונו להחזיק מוסדות תורה ותמך ביד רחבה במשפחות רבות של עניים ונזקקים וכן של אנשים שירדו מנכסיהם, ידועה מאד היתה דאגתו לקרוביו ובני משפחתו ואם היה ביניהם אחד חסר כל היה נותן לו תמיכה חודשית באומרו: הריני כאילו יש לי עובד נוסף.

מנהגו היה לבקר כמידי פעם במפעליו ולהתעניין בנעשה והיה יושב עם המנהלים ובודק את מצב המפעלים.

בהזדמנות אחת אמר לעצמו: אני תמיד מתעניין ויושב עם מנהלי המפעלים שלי, הגיע הזמן גם להתעניין בפועלים החרוצים ולעודד אותם על עבודתם והתאמצותם.

אומר ועושה, הוא החליט ללכת לביקור אצל עובדיו במפעלים ובהזדמנות זאת גם להעניק להם מענק יפה על עבודתם, ועל חלקם בכל הצלחתו בעסקיו. וכך הגיע לאחד ממפעליו ובשעת ההפסקה נצבו כל העובדים בשורה וכך עבר אחד אחד התעניין בעבודתו, עודדו על כך ושלשל מענק לכיסו,

הראשון בתור היה פועל ותיק שהציג את עצמו כבעל שמונה עשרה שנת נסיון, טפח לו ברודצקי על שכמו והעניק לו מענק.

השני בתור הציג את עצמו בתור אחראי משמרת בוקר, עודדו ברודצקי והעניק לו מענקו.

השלישי הציג עצמו בתור מפעיל המכונה המרכזית במפעל, התרגש ברודצקי עודדו והעניק לו מענקו.

הרביעי נגש והציג עצמו בתור אחראי מחסן סחורות, חייך ברודצקי טפח לו והעניק לו מענק.

וכך עבר על פני עשרות העובדים באותו מפעל, כל אחד הציג עצמו וברודצקי במאור פנים מודה לו ומעניק לו שכרו.

בסוף הוא נגש לאחרון ושואלו למעשיו ופועלתו במפעל, ועונה לו

המשך בעמוד 27

מעשה באחד שנערך לקראת בר המצוה של בנו שהיתה ימים ספורים לאחר פסח, והזמין אצל קייטרינג מסוים עוגות ורוגלאך ושאר מיני מאפה שיכינו אותם לאחר הפסח. והנה לאחר הבר מצוה נודע לו שהכל נאפה מקמח שנטחן לפני פסח...

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הנדבחה - מודיעין עילית

מה דינו של קמח מלפני פסח שלא נמכר לגוי, ואדם שמכר מאכל אסור - האם צריך לשלם לקונה למרות שנהנה הקונה מן המאכל

קנסו אותו ולא בדרבנן, טעם נוסף כתב שבאיסור תורה לא נהנה באכילתו אלא מצטער על שנכשל באיסור בשוגג משא"כ בדרבנן. והש"ך ביו"ד (סי' קי"ט ס"ק כ"ז) תמה ע"ז למה לא יצטרך להחזיר את ההפרש במחיר בין איסור להיתר ותי' דהטעם שכשחכמים גזרו לא אסרו כדי להוציא ממון דלענייני ממון יש להעמידו על דין תורה.

קמח שעבר עליו פסח - דעת המשנ"ב והחזו"א

עתה נבאר את דין הקמח אם הוא חמץ גמור, המשנ"ב (סי' תנ"ג ס"ק כ"ד) כתב שנחלקו האחרונים בקמח שבזמננו [זמן הפוסקים] שמשרים את החיטים ומשהים אותם במים שאסור בפסח, אם עבר ושהה אותו לאחר פסח יש אוסרים בהנאה ויש מתירים למכור לגוי לאחר פסח כיון שהוא רק ספק חמץ, אבל אסור לישראל לאכלו לאחר הפסח, והחזו"א (סי' קכ"א ס"ק כ"ג) כתב שנחשב ודאי חמץ כיון שרוב חיטים ששוהות במים מחמיצות, ואף ספק חמץ כיון שנאסר להשהותו בפסח מספק איסור תורה, גזרו עליו חכמים שייאסר בהנאה לאחר הפסח.

בטחנות הקמח שבימינו, מרטיבים את החיטים ומשהים אותם במים בין שש עשרה שעות לעשרים שעות, באופן שלהמשנ"ב י"א שהוא ספק חמץ ואסור באכילה ויש אוסרים אותו בהנאה, ולהחזו"א אסור בהנאה.

דין התשלום לקייטרינג

מעשה יש לדון בקייטרינג שהשהה ברשותו קמח בפסח שלא נמכר לגוי והאכיל אותו לאורחים שלצד שהוא אסור באכילה, חייב בעל השמחה לשלם כדין איסור דרבנן שאכלו בשוגג, אבל לצד שאסור בהנאה בזה כתבו הרמב"ם והשו"ע שגם באיסור דרבנן אינו חייב לשלם, דמאחר שאסור בהנאה הרי אינו ראוי לכלום. לפי"ז נראה שאם עדיין לא שילם - יש לפטור אותו מלשלם כיון שהוא המוחזק, ויאמר הבא ראייה שהחמץ מותר בהנאה, אך אם כבר שילם יתכן שאינו צריך להחזיר את הכסף שיכול לסמוך על המתירים בהנאה, ויש לפלפל בזה.

וכל האמור זה כשלא מכרו לגוי, אבל בקמח שנמכר לגוי אם ראוי להחמיר לא לאכלו לאחר פסח בזה יעשה כל אחד כדעת רבותיו.

ספק חמץ שלא נמכר לגוי

מעשה באחד שנערך לקראת בר המצוה של בנו שהיתה ימים ספורים לאחר פסח, והזמין אצל קייטרינג מסוים עוגות ורוגלאך ושאר מיני מאפה שיכינו אותם לאחר הפסח. והנה לאחר הבר מצוה נודע לו שהכל נאפה מקמח שנטחן לפני פסח, וכששאל את בעל הקייטרינג למה לא הכין מקמח שנטחן לאחר הפסח, אמר לו שקמח אינו חמץ ולפיכך אף לא כלל אותו במכירת חמץ אלא השהה אותו ברשותו בפסח.

כששמע זאת בעל השמחה נחרד מאד, ואמר שאם היה נמכר לגוי הרי מעיקר הדין מותר באכילה, ואף שהוא מהדר לאכול אך ורק מקמח שנטחן לאחר הפסח, בדיעבד לא יתענה על זה בה"ב, אבל כאן מדובר בקמח חמץ שלא נמכר לגוי ושהה ברשות ישראל בפסח, יוצא שנכשל הוא ואורחיו באכילת חמץ שעבר עליו הפסח.

מעשה נשאלת השאלה - מה הדין של האוכל שנאכל, האם בעל השמחה חייב לשלם, ואם כבר שילם מראש האם בעל הקייטרינג חייב להחזיר את הכסף.

מוכר מאכלות אסורות

ובכן, הבה ונלמד בבכורות (דף לז) דין המוכר מאכלות אסורות, ונראה בעזה"ש"ת כמה חילוקים בין איסורי תורה לאיסור דרבנן ובין איסור אכילה לאיסור הנאה, והאם אכן קמח הוא חמץ גמור.

קנה איסור תורה ואכלו בשוגג

מבואר במשנה בבכורות (דף לז), שהמוכר בשר ונתברר שהיה טריפה, מה שאכל הקונה - אכל ומה שלא אכל - יחזיר למוכר את הבשר, והמוכר חייב להחזיר את הכסף גם של מה שאכל, ובגמ' נחלקו התנאים האם דוקא דבר מאוס כנבלות, טריפות ושרצים אכל איסור שאינו מאוס כגון כבוד וטבל לא, או שכל האיסורים שווים, להלכה נפסק בחו"מ (רל"ד) וביו"ד (סי' קי"ט) שכל המוכר דבר שאיסור אכילתו מן התורה צריך להחזיר את הכסף.

חילוק בין איסור תורה לדרבנן

הרמב"ם (פט"ז ממכירה בסופו) כתב שדוקא באיסורי תורה צריך להחזיר את הכסף, אבל באיסור אכילה מדרבנן אם לא אכל - המקח בטל ויחזיר את הכסף, אבל אם אכל צריך לשלם, ונפסק בשו"ע חו"מ ויו"ד וכתב הסמ"ע הטעם שרק באיסור תורה

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

והאם השומע דברי תורה ב'נגן' לפני התפילה, האם צריך לברך ברכת התורה?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

איזו מצוה, הברכה עליה היא גם ברכת המצוות,
גם הודאה ושבת, וגם נהנין?

זונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולחלצה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

איזו מצוה, הברכה עליה היא גם ברכת המצוות, גם הודאה ושבת,
וגם נהנין?

ישנן כמה סוגי ברכות. ברכות שהן ברכת המצוות שבאות על
קיום מצוה, ישנן שהם ברכת ההודאה והשבת, וישנן שבאות על
הנאה של אדם והן ברכות הנהנין.

ולענין ברכת התורה הביא המשנ"ב (הלכות ברכות סימן מז ס"ק
ב) את דברי חז"ל שאמרו על מה אבדה הארץ וכו' על שלא ברכו
בתורה תחילה, שהקב"ה הבוחן לבבות ידע כי אף על פי שעסקו
בתורה, לא היו עוסקים לשם לימוד התורה אלא כשאר חכמות,
ולכן לא ברכו ברכת התורה שלא היתה חשובה בעיניהם, וכתב
המשנ"ב שלכן יש להיזהר מאד ליתן הודאה על שבחר בנו ונתן
לנו כלי חמדתו. ומדבריו מבואר שברכת 'אשר בחר בנו' היא
ברכת ההודאה והשבת.

חולק ומחמיר וסבירא ליה שאין להרהר כל זמן שלא ברך ברכת
התורה, ומטעם שגם ההרהור בדברי תורה הוא מצוה [ראה
בביה"ל ד"ה המהרהר].

ויש לדון לענין שמיעת דברי תורה האם אין זה כהרהור ויש לברך
אף לדעת השו"ע שעל הרהור אין מברכים, או שהוא כהרהור
ואין לברך.

ואכן דין זה לא הוזכר במשנ"ב. אבל האחרונים נחלקו בזה,
השערי תשובה (ס"ק ג) כתב בשם שו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי'
קנט) שיברך, ששמיעה עדיפה מהרהור משום ש'שומע כעונה',
מאידך, בשו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' לה) סובר שדינו
כהרהור, ואין לברך.

והגר"ח קניבסקי (במכתב לעלון 'דרשו' גליון 3) כתב שכל
השומע שיעור בדברי תורה ואפילו בקלטת או בטלפון, צריך
לברך, לגר"א משום שצריך לברך על כל הרהור [וראה מה
שכתבנו במוספים וביאורים על הביה"ל ד"ה המהרהר אולי
תרצה לעזור לקוראים ולכתוב להדיא], ואף לחולקים על הגר"א,
בשמיעה צריך לברך, וכמו שמוכח מדברי התוס' (ברכות כ, ב
ד"ה כדאשכחן) ששמיעת דברי תורה היא מצוה בפני עצמה,
ואין צריך שומע ומשמיע. ודעת הגרש"ז אויערבך (הליכות
שלמה תפלה פ"ו ס"ה) שעל שמיעת דברי תורה צריך לברך, אך
אם שומע דברי תורה מהקלטת יש להסתפק אם צריך לברך.

אכן לענין ברכת 'אשר קדשנו במצוותינו', כתבו החיי אדם (כלל ט
ס"א) והפני יהושע (ברכות יא, ב ד"ה בגמ') שהיא ברכת המצוות.
ובלבוש כתב (ס"ו) שבלימוד התורה שהמצוה וההנאה הן אחת
שהמצוה היא לידע מה שלומד כמו שנאמר "ולמדו ליראה את
ד' וגו'", וההנאה היא ג"כ שידע מה שלמד, א"כ הברכות הן גם
ברכות הנהנין וצריך ברכה לפני הלימוד ולאחריו, וברכת 'אשר
בחר בנו' היא ברכה ראשונה לפני הלימוד, ואילו ברכת 'לעסוק'
היא ברכה אחרונה על הלימוד של אתמול, שהרי לא יכול היה
לברך קודם השינה [שהרי מחוייב לעסוק בתורה עד שישתקע
בשינה].

והגר"ז מבריסק (חידושו על הרמב"ם פי"א מהל' ברכות הט"ז)
כתב בשם הגר"ח, שאין ברכת התורה ברכה על קיום המצוה,
אלא הוא דין בפני עצמו שתורה צריכה ברכה כפי הנלמד
מהפסוק "כי שם ד' אקרא הבו גדל לאלוקינו" [ונפקא מינה שאין
צריך עמידה כברכת המצוות, וכן שנשים חייבות אף שהיו מצוה
שאינן הזמן גרמא].

השומע דברי תורה ב'נגן' לפני התפילה, האם צריך לברך ברכת
התורה?

פסק השו"ע בהלכות ברכות (סימן מז סעיף ד) שהמהרהר בדברי
תורה אינו צריך לברך ברכת התורה לפני כן. וכתב המשנ"ב
(ס"ק ה) שהטעם כי הרהור לאו כדיבור דמי, וכתב שלפי זה יש
להיזהר לאלו הלומדים בעיון מתוך הספר אחר שמברכים ברכת
התורה, שיציאוהו קצת תיבות בפיהם [אם לא מזכירים פסוקי
ברכת כהנים כמו שנוהגים]. והביא המשנ"ב (ס"ק ז) שהגר"א

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

אחרים ולא ישבש את הרוטינה של העבודה הרגילה. החדר הפרטי שאנחנו נותנים להם זה משום שאנחנו רוצים לשמור על פרטיות החולים האחרים במחלקה. מטבע הדברים ישנה התעניינות וסקרנות במצבם, מי שוכב ואיפה, אז כדי שלא תיווצר מהומה, אנו מקצים חדר נפרד, וכך הפעילות של המחלקה ממשיכה כרגיל. ראש הישיבה לא היה מאושפז בחדר פרטי ממש, מאחר והוא זקוק לטיפול נמרץ. אני כמוכן מדבר על מקרים שבהם החולה מגיע ואינו זקוק לטיפול נמרץ אלא טיפול מסוים, כמו למשל אנטיביוטיקה, אז אנחנו היינו מעדיפים שיהיה בחדר נפרד, וזה יתרון עבור החולים. בדרך כלל גם מציבים שומר, כמו שהיה אצל מרן ראש הישיבה, שמי שיבוא לא יוכל להיכנס, אחרת זה יכול באמת להפריע לראש הישיבה ושאר החולים.

זכיתי לטפל גם במרן הגר"ש וואזנר ובהגאון הגדול רבי חיים גריינמן זכר צדיקים לברכה, ולהבדיל בין חיים לחיים גם במרן רבי נסים קרליץ ורבי חיים קניבסקי שיבדלו לחיים ארוכים. גדולי ישראל שגרו או גרים בני ברק העדיפו לבוא לכאן."

מה שראינו, ורואים, אצל מרן שר התורה רבי חיים ולהבדיל בין חיים לחיים הגר"ש וואזנר זצוק"ל, ראינו גם אצל מרן ראש הישיבה, שמה שמעניין אותם זוהי התורה, מעניין אותם רש"י וזהו, שום דבר אחר לא. החיים הגשמיים לא מקבלים משמעות אמיתית, ולכן אין לגוף שליטה. הוא אז לפי פקודה של המוח, ואצל הצדיקים הללו המוח זה הנפש. אצל חולה רגיל כשרואים לחץ דם יורד או עולה, אתה מבין את זה במונחים של רפואה, אבל אצל הצדיקים הללו אתה לא מבין, אתה עוקב, וגם עוזר מעט, אבל העניין הכי חשוב בטיפול אצל הצדיקים זה לא לקלקל את מה שהמוח שלו עושה לבד בעליית המדדים בהתאם לתכונות הנפש והרוח, זו הנקודה. ברוב הזמן מרן זצוק"ל היה בהכרה, הוא הגיב לשאלות שאני שאלתי אותו. הוא היה חולה שחייב להיות בטיפול נמרץ. כל כולו הייתה תקווה כפי שכל העת אנחנו קיוונו שיחלים יותר ויוכל לשוב ללמוד תורה כשאיפתו כל ימיו.

במקביל להיותי מנהל המחלקה שימשיתי בתפקיד רופאו האישי, ברגע שהתעוררה בעיה רפואית הייתי זמין עבורו עשרים וארבע שעות. חלק מהתפקיד זה לעקוב אחר אורח החיים שלו, אם זו תשונה או עניינים אחרים. מטבע הדברים הרב פחות הקפיד למשל על דברים שאני דרשתי זאת, וכששמע זאת ממני הוא נענה לבקשה כשהבין שזה נצרך וחיוני.

בכלל, בטיפול באדם גדול, זה מאד תלוי באיזה גדול אתה מטפל. לכל אחד ישנה גישה אחרת. יש כאלו שיש להם חוש הומור, למשל מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן, כשהיה במיטבו היה לו חוש הומור בלתי רגיל, וזה כבר שובר את הקרח, במיוחד בהתחלה. הרי בכל זאת מדובר בגדול עצום בתורה ויש בתחילה מתח מסוים. אבל אחרי הפעם השלישית כבר נוצרה קרבה מסוימת, ביחוד עם מדובר בגדול שכזה. לא תמיד נכנסתי עמו לפרטים של מצבו

תפילה חרישית. היא שאלה אותי אם זהו חלק מהפעולה. אמרתי לה שאני אומר זאת בכל פעם שאני מבצע זאת. זהו גילוי אמונה שחילחל אצלו חזק, וכך אצל רופאים רבים אחרים.

ב"ה אצל עם ישראל רואים היטב את שילוב הרוחניות והגשמיות, רואים שזו שליטה מוחלטת של הנשמה אצל הגוף, ואצל גדולי ישראל הדבר מתבטא בצורה מוחשית הרבה יותר. לעתים אני אומר רק לא להפריע להשגחה העליונה לבצע זאת."

"אם ניקח דוגמא רק לאחרונה כשמרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל אושפז בעקבות הדלקת ריאות שבעקבותיה היה שרוי במצב כלייתי קשה, ותוך שלושה ימים יצא מכך לגמרי, וזה לא היה על פי דרכי הטבע. כך אירע עם יבלחט"א מרן הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א, שהכליות לא עבדו כמעט, ובגילו כשאירעה דלקת ריאות לא חשבנו כלל שיחזור לתפקד והיינו בטוחים שיצטרכו מעתה טיפולי דיאליזה שאינם קלים לאדם במעמדו ובגילו, ולפתע בחסדי שמים תוך ארבעה ימים חזר לתפקוד מלא כשהכל חזר למצבו ממש".

מה אומרים על כך רופאים אחרים שאינם מגיעים מעולם מאמין כמוכם?

אני חייב להראות לכם סרטון הנקרא 'כוח 17' שבו רופאה צעירה שאינה שומרת תורה ומצוות כלל, אומרת בעצמה נוכח מה שהיא רואה דבר יום ביומו: 'אינני מבינה איך חולים באותו גיל ובאותה מחלה ובאותו טיפול, זה יוצא לחיים וזה אינו שורד כלל כשהנתונים ממש דומים', והיא אומרת בתמימות קבועה שמסבירה הכל: 'כנראה שיש מישהו אחר שמנהיג את העולם...'

המציאות של הרפואה כיום מראה בבידור שיש מנהיג לעולם, ויש מפקד להכל, ואנו רואים זאת בחוש דבר יום ביומו."

את פרופ' אברהם וינברגר הי"ו בחר ד"ר מנחם ברייר שליט"א, האחראי בין היתר על האתיקה וההלכה בבית החולים, להציג בפנינו.

האם החוסן הנפשי של החולה מסייע אף בריפוי? - שאלנו את פרופ' וינברגר.

"יש בזה אלמנט חשוב, העניין הפסיכולוגי הוא אומנות, צריך לדעת גם איך לספר לחולה, מה לספר, איך לדבר עם המשפחה, ומה היחסים עמם, כי זה עושה הרבה מאד, ולא תמיד לרופאים במקומות אחרים שעמוסים בעבודה יש את הזמן לתת לזה את הדגש הראוי".

ביקשנו ממנו לשוב מעט לאחור, כשמרן ראש הישיבה שכב חולה בקרבתו - כיצד אתם מתמודדים עם מצב כזה של חולה כמו ראש הישיבה או גדולי ישראל אחרים שהתאשפזו כאן במשך השנים, האם הטיפול המסור באותו גדול לא מפר את שלוות החולים האחרים, והאם ההשקעה באותו חולה לא פוגעת בתשומת הלב הנפשית והמקצועית הנדרשת עבור חולים אחרים?

לגבי אדם גדול שמגיע לכאן, אנו משתדלים שזה לא יפגע בחולים

לעתים היה שואל אותי היכן אני מתגורר, וכשענית לך, היה מתעניין שוב בבת שחוק - למה דווקא כאן ולא שם שיותר נוח המקום מבחינה דתית, והיה מתעניין איך אני מסתדר בכל זאת עם הסביבה ועוד.

אבל אוכל לומר שבכל טיפולי בו ראיתי בחוש מהו 'נס רפואי מהלך', כי אין לכך הסבר מדעי רפואי, וזה הרבה בזכות כוחות שמים והתפילה, כיון שהצד הרפואי אין לנו הסבר לימי חייו במיוחד בשנים האחרונות כשהיה במצב מאד קשה, ויצא מכך לגמרי כנגד כל הסכומים, וחזר לביתו לא פעם אחת אלא מספר פעמים והפתיע בכך את כולנו".

מה עוד היה מיוחד אצל גדולי ישראל?

מרן הגר"ש וואזנר, בדול היה אדם בריא, והתפעלנו תמיד כיצד הייתה לו גישה מכבדת, והוא הראה כמה הרופא חשוב בעיניו. כשהיה צריך בשנים האחרונות לנסוע פעם בשנה לחו"ל למנוחתו, והיה צריך להחליט לפני הנסיעה אם הוא כשיר לנסיעה ולטוס ובאילו תנאים, נקראתי כמה פעמים לעשות זאת. ובכל פעם כשהגעתי, הוא קיבל אותי בכזו ארשת פנים, שמח על חוות דעתי, והעריך בפניי בכבוד ממש. זה גם היה אופייני למרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל".

מה תוכלו לספר על האמונה בהליך הרפואה?

"נעשו אפילו מחקרים בנושא הזה, והמסקנה היא ברורה כיום לכל, שיש לאמונה כוח עצום בתהליך הריפוי. אדם מאמין, סיכויי להבריאה הינם יותר טובים מאדם שאינו מאמין, וזה מתבטא בקבלת הטיפול, ואפילו אם מדובר בטיפולים מסוכנים ולא נעימים. הם ניגשים לכך אחרת, ומקבלים אותם כמצווה ורצון אמיתי לחיות. מלבד זאת כוח החיים שפועם בהם מסייע לריפוי ללא ספק. אני יכול להעיד, שגם רופא שאינו שומר תורה ומצוות שבא לסיטואציה הזאת, הוא מתחיל להבין שיש משהו פנימי שפועל לא מעט בכך, ויש רצון פנימי לעבור לצד של המאמינים גם אם אינו מצליח לעשות זאת בפועל מסיבותיו שלו".

(הרב ר. וילמן מוסף יתד נאמן פסח תשע"ט)

הרפואי במדויק, זה לא בריא לחולה לשמוע מה בדיוק מצב הלחץ דם וכדומה. אבל הוא מעצמו יכל לשאול אותי פתאום שאלות, לפעמים אפילו בדברי תורה, ותמיד התפעלתי שזה מעניין אותי יותר מכל".

כשמטפלים באדם כה גדול לא רועדות הידיים?

"אני לא שם לב לכך. אי אפשר לספר לאנשים פרטיים את תהליך ההתרחשות, אבל זה נעשה בקביעות, הרי הציבור לא כל כך מודע למשעות של כל נתון רפואי, ואם אפרט כיצד מטפלים גם במעמדו, הדברים עלולים להתגלגל בצורה לא נכונה, לכן משתדלים לספר רק באופן כללי ולא יותר. אבל הטיפול הינו ראוי ומקצועי ככל האדם.

זכיתי כאמור, לטפל במרנן הגראי"ל שטינמן, הגר"ש וואזנר, ויבלחט"א הגר"נ קרליץ, והגר"ח קנייבסקי שליט"א. כל אישיות היא בפני עצמה, והגישה של הרופא היא שונה מאחד לרעהו, גם היחסים שמתפתחים בין הרופא לרב שונים מאחד לאחד, בכל אחד לפי אישיותו, והתגובות בהכרח גם שונות למצב במידה והרב נמצא במצב של חולי, והן אישיות יותר, וקשה לומר שיש מכנה משותף לרבים, ולומר שאחד דומה לחברו.

אבל ככלל ניתן לומר התגובה לאבחנה ולטיפול והקבלה של הגדולים למאמצי הרפואה שלנו, היא יותר נוחה מאשר האדם הרגיל, שהם מקבלים את מה שהרופא אומר בפשטות ובנינוחות ורוגע, לעתים הם מבקשים לברר ושואלים הרבה, אבל בסופו של דבר לאחר שמתקבלת ההכרעה הם מקבלים זאת כמצווה ממש. הגישה שלי במקרים שהיו בעיות סבוכות, שתמיד הצעתי להתיעץ עם אנשים מומחים נוספים בשטח זה או אחר של הרפואה, ויחד לקבל את ההחלטה ולהתוות את הטיפול, והם הסכימו עמי לדרך הזאת, וניתן לומר שלכל אורך הדרך אצל כולם זה היה כך, ומבחינה זו היה נוח לטפל בהם, והיה מרגש לראות את כוחם הרוחני מסייע רבות לגופם ולהתאושש".

איזה מקרה מיוחד זכור לכם מהטיפול במרן הגראי"ל זצוק"ל?

"תמיד היה לבבי וחביב ומתעניין בכל דבר, ואף שואל שאלות אישיות תוך כדי חוש ההומור המיוחד שבכל פעם הכניס לשיחה,

הבריאה, מה רב שכרם ומה רב טובו של הקב"ה בעל הברירה אליהם. מה רע המצב בו אדם סתם מסתובב ומעביר זמנו ואז הוא צריך להגיד תודה על עצם זה שנותנים לו להמשיך להסתובב. כדאי וכדאי לעמול בתורה ולקיים מצוות קצת עם יותר עבודה כדי לזכות בתשורה במענק ובברכת בורא העולם.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

אותו אחד: אני בן דוד שלישי של אבא שלך ואני מסתובב כאן, כולם פורצים בצחוק וברודצקי עונה לו 'פה מאד תמשיך להסתובב בתור משפחה, ולא העניק לו כלום.

סיים מרנא החפץ חיים ואמר: עכשיו אתם מבינים: שבאמת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא! כולם משפחה! אך מה גדול שכרם של אלו שלא רק מסתובבים כאן בעולם בתור חלק מהמשפחה של עם ישראל, אלא גם עמלים בעבודתו של בעל המפעל של בעל

היתה חסרה... על כל החילול שבת הזה פיקדתי אני, נשען וסמוך על הוראת אאמו"ר. בסופו של דבר אכן הועילו הרמקולים, ובאמצעותם נמצאה הילדה.

"במוצאי שבת באו לביתי כמה תלמידי חכמים בעלי צורה, ותמהו אם אכן היה ראוי לחלל כך את השבת, בפרהסיא שכזו, ובכזו רמה של 'לכתחילה' למרות שחזקה עלי הוראת אאמו"ר ניגשתי אליו שטחתי בפניו את טענותיהם. את תשובתו לא אשכח את מה שאמר לי אז בזה"ל: 'הלכות שבת יש ללמוד בכל ימות השבוע, בשבת, בהגיע עת שאלה והוראה, אזי אין לו לרב להתחיל לפתוח את ספרי ההלכה ולבדוק, בשבת יש לפסוק! כיון שעל פניו מדובר היה בפיקוח נפש, והלכה שפיקו"נ דוחה שבת - הרי שכך יש לקום ולעשות.

טוהר המידות

לא פחות מגדלותו בהוראה היתה גדלותו בעניני מידות. "עובדה הווה ופעם איתר אאמו"ר אחר אברך אחד בדחיפות כשהדבר לא נתן לו מנוחה, לאחר שמצא את האברך אמר לו אאמו"ר שמוכרח הוא לעלות לביתו ולדבר עם ב"ב תחי' ומבקש ממנו שיעלה אתו עכשיו, הלה תמה מה לאאמו"ר לטרוח לעלות לביתו הרי היא יכולה לבוא לבית אאמו"ר, אולם אאמו"ר התעקש שהוא מעוניין לעלות לביתו, האברך המשיך לטעון שבין כך זוגתו לא נמצאת בבית ובהזדמנות ראשונה גיד לה שתעלה לביתו, אולם אאמו"ר התעקש שהוא יעלה לביתו אליה.

"בחוסר סבלנות סיקרן את האברך מה כ"כ דחוף לאאמו"ר להיפגש עם ב"ב. למעשה, עוד באותו היום הקדימה האשה ועלתה לאאמו"ר. אאמו"ר התחיל להתנצל על מעשה שהיה, וכך היה המעשה: היה זה באחד הימים יום גשום וסוער ומי גשמים עזים דהרו על הכביש ושליליות של מים נאספו על אורח הדרך, אאמו"ר נסע אז במונית ומחוסר זהירות של הנהג נסע במהירות ונכנס לתוך שלולית מים ובדיוק אז עברה האשה זאת וקלחת של מים ניתז על האשה, אאמו"ר ראה כל זאת ואמר מיד לנהג שיזהר בנסיעתו שלא להתז על אנשים, לאאמו"ר היה עגמת נפש מכך, והתעניין אצל הנוסעים מי זאת האשה שנפגעה ממנו, ולא היה לו מנוח לנפשו כי הרגיש את עצמו אשם בכל זה וזאת מכיון שטען שהנהג מושכר לו בעת נסיעתו וא"כ הוא אשם בדבר, ולכן חיפש אחר האשה עד שביקש ממנה מחילה על שגרם לה צער ואי נעימות.

סדר יומו הגדוש

"סדר יומו היה מלא וגדוש קרוב לכ"ד שעות ביממה. "עד היום אין לי מושג מהיכן שאב את כוחותיו. בשעת בוקר מוקדמת כבר היה ניצב על משמרתו ועד השעה שתים בלילה עדיין ענה לשאלות בהלכה אז היה מנהגו להתיישב ולסדר את התשובות לשו"ת קנה בושם, עד השעה חמש לפנות בוקר. צא ולמד כמה שעות נותרו לו לשנת הלילה.

להכניס כסא, וכך ישב ועמל בתורה מתוך הדחק. "סיפר לי יהודי מזכרונות ימי נעוריו שאאמו"ר היה יושב ולומד בצעירותו במשך ט"ז שעות ברציפות כמי שכל מה שנעשה מסביבו אינו נוגע לו כלל.

"סיפר לי משמשו כי בעת שנסע עמו לאורגוואי לצורך השחיטה היה עולה אליו בשעה 3 בלילה לקחת את המזוודה לרכב, והנה למרבה הפלא תמיד מיד כשחזר עם המזוודה ראה את אאמו"ר יושב ברכב עם גמ' כשכל כולו שקוע בלימודו כאילו כבר ישב שם שלוש שעות ומתעמק בסוגיא.

"משמשו אף הוסיף, שבכל הנסיעה עד ללוד היה שקוע אאמו"ר בתלמודו, וכן בשדה התעופה כשעמדו בהחתמת הדרכונים, גם בזמן הזה עסק בתורה, ולאחר מכן כל עת הטיסה, וכל הזמן עד שהגיע למפעל באורגוואי ישב ולמד כמי שנמצא בביהמ"ד.

"זכרונני, כי לאחר אירוע מוחי שעבר, דאגנו כי בהזדמנות זו יובא אאמו"ר לאוניה אשר שייטה באחד מהאגמים היפים באיזור, שם היה אויר צח אשר חשבנו שיהיה לו לתועלת. אלא שאאמו"ר לא בזבז זמן, עם עלותו לאניה נכנס הוא לאחד החדרים בירכתיה, פתח את ספר הלימוד שנשא עמו ושקע בתלמודו. אמי נכנסה אצלו בטרנויה מדוע לא תנצל מעט את הנוף והאויר הצח? אלא שהוא השיבה בפשטות, כי עבורו ההנאה הכי גדולה היא לשבת מול הספר ולהגות בתורה. לאחמ"כ שטח את תמיהתו בפנינו למאי טרחנו להביאו לשם, "מה לי חדר באניה או חדר באכסניה - תמה".

האם הגר"מ זצ"ל היה מחמיר?

"הציבור אכן חשב שהוא מחמיר, אולם אני אומר שבפירוש הוא לא היה מחמיר. בכל פעם שהיה ניגש לפסוק את ההלכה הוא למד את כל הסוגיא היטב, לאורכה לרוחבה ולעומקה. ורק אז היה מתיישב לפסוק את ההלכה. כשהיה פוסק כהמחמירים, לא היה זה משום שסבר כי ראוי להחמיר, אלא משום שכשיטתם יצא לו גם הוא בלימודה של הסוגיא. באותה המידה אם מסקנתו היתה בשיטת המקילים פסק הוא לקולא.

באחד מלילות השבת נעדרה ילדה, וקיים היה חשש לחייה. פנינו למשטרה, ואלו אמרו שעל פי כלליהם טרם חלפו מספר שעות מסוימות מאז ההיעדרות, שאז פותחת המשטרה בחיפושים. עם זאת, מפקד המשטרה אמר לי שאם נרצה, נוכל להתחיל בפעילות מטעמנו ובכוחותינו ע"פ הנחיות המשטרה.

ניגשתי לאאמו"ר, והוא פסק בנחרצות: כעת, איש המשטרה הוא המומחה, ועליכם לעשות ככל אשר יורה, לא להפיל דבר מדבריו ארצה! הוא חזר על הוראתו זו בנחישות, היות ומדובר היה בחשש פיקוח נפש.

"זכרונני, כי מאה שערים פשטה את לבוש השבת, וכל רחובותיה מלאו תכונה מהסוג השמור לימי החולין: פנסים נדלקו, רכבים הוזעקו על נהגיהם, ורמקולים רבי עצמה הוצבו על גגותיהם עם קריאות דחופות. ברחבי מא"ש הסתובבה אז הלצה, כי רק סיגריה

פורשים הכל למנוחה, כמו לאחר סעודת השבת בבוקר וכד' לא היה נותן לעצמו יותר מדקות ספורות. פעם אף ביקש מאמי מורתי, בשבת אחר הסעודה שתעיר אותו אחרי 3 וחצי דקות, אמי טענה לו שזה לא מספיק עבורו וגופו צריך לנוח יותר, אמנם הוא לא שת לבו לדבריה, והסתפק בתנומה קלה זו.

"פעם אחת הוצרכה אמי לנסוע לחו"ל, ובקשה ממני שאבא ללוותה לדרכה בשעה 5 לפנות בוקר, וכשבאתי ראיתי את אאמו"ר יושב על מקומות שקוע בכתבית תורה, וכשניגשתי אליו שאל אותי, מה מעשיך כאן באישון לילה, וענית לי לו שכבר פנה לילה ואתא בוקר, ואמר לי שלא הרגיש כלל בשעות שחלפו ועדיין לא עלה על יצועו. (מתוך המבשר תשע"ד)

"היו תקופות שכמעט שלא הצליח לשים תנומה לעפעפיו יותר משישים דקות ברציפות. זכרונ, שהיו לילות רבות שדילג על שינתו ובקושי השלים את שינתו למחרת ולמקוטעין.

"בחוגי המשפחה יודעים לזהות על התשובות בכתב היד של אאמו"ר, אם משל בוקר הם או של לילה, פשוט מאד, התשובות שנכתבו בלילה, מצוי בהם שהאות האחרונה במילה 'נמרתת' על הנייר, שכן לרוב עייפותו, פעמים היה מנמנם קלות תוך כדי כתיבת התשובה, והעט היתה ממשיכה מאליה...

"כאשר היה חש בעייפות היה מבקש מבני הבית: העירוני נא בעוד חמש וחצי דקות. לא שעה ואף לא חצי ממנה ואף השניות היו ספורות לא חמש דקות אלא חמש דקות וחצי... גם בשעות בהם

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א

"ובמה אתה יהודי", שאלתי אותו.

"אני לא גונב, אני לא רוצח, אני לא משקר", השיב.

"גם הגוי יכול לומר את אותם הדברים בדיוק", אמרתי לו. "בדברים אלו אינך מבטא את יהדותך".

"וכיצד מבטאים את היהדות, לדעתך?" שאל אותי.

"אשאל אותך שאלה, ותענה לי בצורה אוביקטיבית וכנה. לבעל בית חרושת יש שני פועלים. הפועל הראשון עושה שבעים וחמשה אחוז מהעבודה... כל דבר שהוא עושה - בעל הבית צריך להמשיך לעבוד אחריו, ולהשלים את עשרים וחמשה האחוזים הנותרים. לעומתו, השני עושה תשעים וחמשה אחוז מהעבודה. לאחר שעשה משהו - בעל הבית כמעט ולא צריך לעשות כלום. העבודה כמעט מושלמת, חסרים בה 'פינישים' קטנים.

בעל הבית נגש לפועל הראשון ושאל אותו: 'למה אינך עושה את העבודה מאה אחוז? יש לך משג כמה אני צריך לעבוד עוד אחרוך?' 'אדוני בעל הבית! השיב הפועל, 'אתה זוכר שכשהתקבלתי לעבודה הייתי מסוגל לעשות רק חמישים אחוז. לאט לאט השקעתי, התקדמתי, למדתי, וכעת אני אוהב בשבעים וחמשה אחוז. השאיפה שלי היא להגיע למאה אחוז, ואם תתן לי את הצ'אנס, ולא תפטר אותי - בעזרת ה' אגיע אל היעד המבוקש'.

בעל הבית נגש לפועל השני, ושאל גם אותו: 'למה אינך עושה את העבודה במאת האחוזים? בכל פעם עלי להשלים את השאריות האחרונות שהשארתי. אינך יכול להשלים לגמרי את העבודה?'

'אני יכול אבל לא בא לי. גם תשעים וחמשה אחוז זה מצוין. תראה את הפועל השני שאפילו לא מתקרב למה שאני עושה'.

"ועכשיו ענה לי בכנות" - פנית אל אותו יהודי קונסרבטיבי - "איזה פועל מן השנים היית מחזיק?"

"את הראשון".

"מדוע, הרי הוא עושה רק שבעים וחמשה אחוז? לבעל הבית נשאר המון עבודה אחריו! איפה החוש הפיננסי שלך? להעדיף

שבעים וחמשה אחוזים על פני תשעים וחמשה!?"

"הכל טוב ויפה", השיב. "אבל הפועל השני אמר לבעל הבית, במילים אחרות: 'אתה לא בעל הבית! אני בעל הבית! אני אעשה מה שבא לי'..."

"ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר", אמרתי לו, "אתם בתנועה שלכם עושים מהתורה רק מה שבא לכם, רק מה שנח לכם ומתאים לכם, ולא עושים את מה שלא נח לכם. 'מתאים לכם' לא לשקר, לא לרצוח, לא לגנוב - מקיימים. לא מתאים לכם מצוות אחרות - לא מקיימים. במילים אחרות, הקדוש ברוך הוא לא בעל הבית, אתם בעל הבית!"

בעל הבית הוא רק מי שעושים את הוראותיו במדויק, בין אם זה 'מסתדר' לי ובין אם זה לא כל כך מסתדר... אם אתם 'בוחרים' לקיים רק מה שנח לכם, אות וסימן מובהק הוא כי גם מה שאתם כן מקיימים, זה לא משום שהקדוש ברוך הוא צווה והוא 'בעל הבית', אלא מכיוון שכך בא לכם..."

"האור החיים" הקדוש כתב על הפסוק: "וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור" (שמות כ, א): "עוד ירצה, באמרו את כל הדברים, לומר כי אין חפץ במקבל תורה אלא אם יקבל כל התורה, וכל המקבל עליו תורה, חוץ ממצווה אחת, אין לו תורה".

אם אדם ישמור שש מאות ושנים עשרה מצוות הרי שאין לו אפילו מצוה אחת! הוא מפסיד את כל הסגולות של "אשר קדשנו במצוותיו", משום שאין כאן 'מצוותיו'!

כעין זה אומר רבנו יונה (שערי תשובה שער ראשון, ו) על עבד שאומר לאדונו: מוכן אני לשמע הכל בקולך, חוץ מדבר אחד, שנחשב שכבר פרק מעליו עול אדוניו, וכלשונו: "כי אם אמור יאמר העבד לרבו, כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד, כבר שבר עול אדוניו מעליו והישר בעיניו יעשה".

(מתוך הספר: אריה שאג משפטים)

ובריאים, שלימים בגופם ונפשם. כאשר הגיעו לארץ הקודש היה זה ערב ראש השנה, אך בשל הקושי לקלוט את כולם בבת אחת, הוחלט לעשות זאת בשלבים, כאשר את הנשים והטף הורידו מיד והובילו אותם למחנה צבאי סמוך למושבה 'באר יעקב'. ואילו את הגברים, ובתוכם אבא, הורידו מהספינה רק לאחר כשבועיים, בערב חג הסוכות. השם יתברך שלח מיד שליחים נאמנים שדאגו לאבא רוחנית וגשמית, ומילאו את מחסורו ברוחב לב.

את הסוכה הראשונה כאן בארץ הקודש, הם בנו לעצמם מתוך מסירות נפש ממש. מחמת המחסור בדפנות סוכה נורמאליים ובעצי סכך כרותים, כפי שאנו מכירים היום, היו צריכים אז ללקט ודרדרים, ובידים פצועות וזבות דם הקימו את הסוכה. "הדור הצעיר לא יבין באיזו מסירות נפש קיימנו אז תורה ומצוות", אומר אבא, "ממש לא יאומן כי יסופר. אך גם לא שייך לתאר את הצהלה והשמחה הגדולה שמילאה את ישותנו, על כך שלמרות הכל זכינו גם באותה שנה להסתופף בצילא דמהימנותא, לשבת בסוכה כשרה".

תמיד אבא מסיים את סיפורו בתובנה זהה: "אני מספר לכם את כל זה לא לשם המעשה, לא לשם נוסטלגיה והעלאת זכרונות, אלא כדי שתדעו את הניסים הגדולים שהשם יתברך עשה עימנו. גם בזמן ההסתר הגדול ראינו במו עינינו השגחה פרטית מדוקדקת, ושפע של רחמים וחסדים שהשפיע עלינו. בשעת מעשה השתדלנו להאמין בזה, אך במבט לאחור ראינו זאת בחוש".
(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

חיזק ועודד אותי מאוד. בכל שלב ושלב של הנסיעה הוא היה עלול להיתקל במוקש אחר שיסיים את שליחותו באופן טראגי, אך חש כי השם יתברך הצליחו וניהל את דרכו בצורה הטובה והיעילה ביותר.

דוגמא נוספת לכך, סיפר אבי מורי שליט"א מנסיונו האישי: היה זה ביום ט"ז תמוז תרצ"ט, כשנאלץ יחד עם שני אחיו; רבי מרדכי ורבי אברהם אבא לעזוב את עיר מולדתו פרשבורג, ולהצטופף בתוך ספינה קטנה על גבי נהר דונה. התוכנית המקורית היתה לנסוע עד בולגריה ומשם לעלות לרכבת עד לטורקיה. כי אז עוד לא היתה מניעה להיכנס לטורקיה ללא רשיונות.

מי שהגה את תוכנית נסיעתו של אבא, היה יהודי יקר מפרשבורג שגילה לממשלה ההונגרית סוד צבאי חשוב, ותמורתו הובטח לו להוציא את כמה ממקורביו בקלות מתחום המדינה. אולם ההשגחה העליונה סיבבה את הדברים בצורה אחרת, ומכל מיני סיבות אבא הוכרח לעבור לאוניית משא גדולה, בת שלוש קומות, אשר עשתה את דרכה לארץ ישראל, בה נסעו מאות אנשים במשך קרוב לשלושה חודשים. כך זכה להגיע לארץ הקודש ממש בתחילתה של השואה.

אבא מציין כי היה זה נס ופלא שהספיק המזון ושאר הצרכים החיוניים באוניה, לתקופה כה ממושכת ולציבור כה גדול של נוסעים. גם העובדה שהיו בספינה כמה תלמידי חכמים חשובים, היה נס בפני עצמו. שכן הם שמרו על הצביון הרוחני הראוי בנסיעה, נסכו טללי אמונה בלב הנוסעים והשפיעו רבות על אבא לכל מהלך חייו. כך באורח פלא הגיעו כולם ארצה חיים

המשך מעמוד 12 | הרה"ח הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל

לאפות חלות לשבת שם. התנדב אפוא אחד מבני החבורה לנסוע לצפת, ולהביא חלות משם. לאחר שחזר הלה והביא חלות באמתחתו, התלהב ר' זלמן ונענה בשמחה: "רבש"ע, חלות לשבת כבר נתת לנו, עכשיו ניתן לך שבת פאר די חלה!" (ניתן לך שבת בשביל החלה).

גם בשנה האחרונה לחייו, שנת תשנ"ט, בהיותו כבן 93 עוד נסע למירון בל"ג בעומר במסירות נפש, והתאמץ בכל כוחו לשמוח ולשמח את הכל בהילולא דרשב"י.

(מתוך 'ר' זלמן')

כל הדרך לא פסק פיו של ר' זלמן מלשוח בדברי תורה וסיפורי צדיקים, בנוסף לשאר לימודיו שהתמיד בהם גם בהיותו בדרכים, ולמותר לציין כי דיבור אחד של חולין לא נכנס באמצע.

רבים ראוהו כשהוא משנן בנסיעותיו הארוכות, פרקי משניות בעל פה לרוב. היו הנסיעות הללו במחיצתו של ר' זלמן משאירים רושם כביר על הנוסעים, ובפרט על נפש הבחורים הצעירים, כאשר הללו לומדים ממנו פרק בהלכות נסיעה למקומות הקדושים.

באחד מערבי השבתות, התקלקל התנור במירון, ולא היה ניתן

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בן ציון אומר לו: קודם תשאל את אשתך בבית, שהרי רוב שעות היום אתה בכולל והיא תצטרך לטפל ברוב המקרים. לאחר שהתשובה הייתה חיובית גם מהבלבוסטע, ר' בן ציון רכש לו את הכלים הראשונים של הגמ"ח: 4 מכשירי אדים חמים, ו-4 מכשירי אדים קרים, 4 אינהלציות, 4 שואבי חלב, 3 מודדי לחץ דם, ו-3 מנורות כחולות. "מכאן ואילך תשכלל את הגמ"ח ותרחיב אותו כאוות ליבך".

וכך, בקדושה ובטהרה, לשם שמים, נפתחו שלושה גמח"ם כאלו בבני ברק, שאחד מהם היה בבית משפחת לסיצין. על אחת השבתות שהגדילו הרחק את היקף הגמ"ח סיפר הגאון ר' יעקב לסיצין שליט"א.

באחת מלילות שבת, התארחו אצל ר' יעקב לסיצין בן משפחתו וחברו.

והנה, בעיצומה של הסעודה נשמעו דפיקות בדלת. שני נערים עמדו בפתח וביקשו דחוף מכשיר אינהלציה. הם, כמובן, קיבלו. האורחים התעניינו מה הדבר הזה, ובני משפחת לסיצין השיבו להם: פתחנו בבית גמ"ח קטן למכשירי רפואה.

האורחים הצעירים התלהבו מהרעיון, התעניינו וחקרו, עד שאחד משניהם החליט גם הוא לפתוח גמ"ח של כלי רפואה, ואותו גמ"ח התגלגל וממנו נולד בסופו של תהליך ארוך- הארגון הענק "יד שרה" הנודע בחסדיו על פני תבל.

תיקון המכשירים

לא היה קל למצוא חשמלאי סטנדרטי המתמחה במכשירים שהתקלקלו. אחד מידידיו מכולל פוניבז', שידי רב לו בהבנה בחשמלאות, שמח לסייע, ונכנס לעובי הקורה, פירק את המכשירים ולמד את דרכי פעולתם והתקלקלותם, וממילא גילה גם את הדרך לתיקון המכשירים. ראש של בן תורה.

במשך תקופה ארוכה האברך תיקן כך מכשירים שהתקלקלו, אך כאשר המכשירים התרבו וכמות התיקונים עלתה על גדותיה, לימד את ר' בן ציון כיצד לתקן אותם, ומאז, ר' בן ציון הקציב לעצמו זמנים קבועים, בהם ישב לתיקון המכשירים שהתקלקלו. זה היה פלא, לראות אדם שמרכז חייו לימוד התורה הקדושה בהתמדה, עד כדי כך שמרן הרב שך זצ"ל התבטא עליו: "ר' בן ציון כולו תורה, גם אם יחתך לו הווריד ח"ו לא יצא דם, אלא תורה..." ואעפ"כ השקיע זמן ועמל בכדי לתקן את המכשירים שהתקלקלו!

(מתוך: 'ספר ללא שם')

זו תרומה לגמ"ח לקניית מכשירים נוספים. הגמ"ח כולו חסד, ומה שייך לקבל מתנה עבור חסד... "ד"ר כגן- רופאת הילדים, הייתה מנווטת אותם ומציעה להם אלו מכשירים כדאי לרכוש, לפי ההיכרות שלה עם החולים - מה נצרך וכמה, הכל לפי כמות הנזקקים.

היו מכשירים שכמעט לא היה אפשר להשיג בארץ, והרב והרבנית פלמן ניהלו מאמצים להשיגם בחו"ל.

וכך הבית התמלא במכשירים...

איך מקום?!

יש מקום באוטובוס לכולם...

בלילות החורף, הר' בן ציון הרבה לישון סמוך לדלת הכניסה של הבית שמא יבואו לדפוק באישון לילה והם לא ישמעו. בסיום יום לימודו סמוך לחצות, העביר את הילד השוכב סמוך לדלת, למיטה אחרת פנימית, והוא נשכב לנוח ליד הכניסה.

סיפרה פלונית: "כשהיית ילדה קטנה, התגוררתי בשיכון ויז'ניץ, בתקופה שעוד לא היו הרבה בניינים ברחוב נחמיה, באזור היו פרדסים וחולות, ובלילות שוטטו שם חיות כמו תנים ועוד, היה מפחיד מאוד, אבל היינו צריכים דחוף מכשיר אדים, ובאמצע הלילה נאלצתי לרוץ משיכון ויז'ניץ לרח' רבי סעדיה גאון לבקש את המכשיר. כאשר הגעתי, הרב הבין מיד כי אני באה ממרחקים. הוא שאל כיצד אני מתכוננת לחזור, ואני עניתי לו, כי אכן אני מאוד מפחדת לחזור בכזו שעה לבד, כי למרות שיש מעט אנשים ברחוב, יש גם בעלי חיים שמטיילים. השעה היתה 2 בלילה בערך. הוא קם וליווה אותי עד לבית שלנו, שהיה ממוקם בשביל המרכזי ליד הפרדסים. הוא הלך לפני ואני מיהרתי אחריו ברחובות נחמיה ועזרא לכיוון שיכון ויז'ניץ, ואז שב על עקבותיו".

מפעל החסד הגדול מירושלים

המושג החל להיקלט בלבבות. כמות הפונים התרחבה. ר' בן ציון פנה לאברכים מכולל פוניבז' ושאר מכרים, וביקש מהם את מעשר הכספים שלהם, כדי לרכוש מכשירים נוספים.

הוא התחיל לשכנע אברכים לזכות גם הם במצווה. בדרך כלל ברגע הראשון הם היו נרתעים: מה, אני אפתח גמ"ח? כיצד אוכל לנהל את הכל ביחד עם הלימוד? אבל ר' בן ציון הרגיע, הסביר והדריך, עד שהשומע התלהב מהרעיון. ולאחר שהתלהב, היה ר'

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- איזה סולם נחשב כפתח בין שתי חצרות?
- ליד איזו ערימת תבן אסור להעמיד בהמה בשבת?
- חיבור בין שתי חצרות באמצעות מרפסות

אינו נמשך לכל רוחב החצר, ויש מרווח של ארבעה טפחים לפחות שהתעלה אינה עוברת בו - הרי זה כאילו יש פתח בין שתי החצרות, והן יכולות לערב עירוב חצרות זו עם זו. ואם מיעט את גובה התעלה מעשרה טפחים, או שמיעט את רוחבה מארבעה טפחים, באמצעות מילוי חלקי או מלא של התעלה בעפר או באבנים, אין התעלה נחשבת כמחיצה.

- שתי חצרות שערימת תבן בגובה עשרה טפחים משמשת כמחיצה ביניהן, אסור להאכיל ממנה בהמה בשבת; ואסור אף להעמידה בסמוך לערימה כדי שתאכל, מחשש שיאכילה בידיים. ונחלקו ראשונים אם טעם האיסור הוא מפני החשש שעל ידי אכילת הבהמה תונמך הערימה לפחות מעשרה טפחים, או מפני שהתבן המיועד למחיצה הוא מוקצה.

חיבור בין חצרות באמצעות מרפסות

- שתי חצרות שמשני צידי הרחוב, ובכל אחת מהן ישנה מרפסת הבולטת מאחד הבתים שבה לרחוב, והמרפסות ממוקמות האחת מול השנייה - יכולות החצרות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו על ידי הנחת 'גֶּשֶׁר' שיחבר בין המרפסות. אולם אם יש בין המרפסות מרחק של יותר משלושה טפחים באורך קיר הבית, או שיש ביניהן הפרש גובה של יותר משלושה טפחים - אין הגשר נחשב כפתח.
- בהמשך לאמור: באופן שבו יכולות החצרות לערב זו עם זו, ולא עירבו - אסור לדיירי שתי החצרות לטלטל מבתיהם אל הגשר, וכן אל השטח שבמרפסות אשר מקביל לגשר.
- מחיצה שהקימו על גבה גשר - למרות שהמחיצה עוברת תחת הגשר, הגשר נחשב כפתח במחיצה - אם רוחבו עשר אמות או פחות; או כפירצה - אם רוחבו יותר מעשר אמות, ובאופן זה מתבטלת כל המחיצה.

סולם כפתח בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

- שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, והעמידו סולמות משני צידי המחיצה, באופן שניתן לעבור מחצר לחצר בקלות - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות, והן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם רוחב ראש המחיצה הוא פחות מארבעה טפחים - צריך שלא יהיה בין הסולמות שמשני עברי המחיצה מרחק אופקי של יותר משלושה טפחים.
- אין סולם נחשב כפתח אלא כשרוחבו לפחות ארבעה טפחים, כרוחב המינימלי הנדרש לפתח; ושליבתו העליונה מגיעה עד לטווח של פחות משלושה טפחים מראש המחיצה.
- שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, ובאחת מהן יוצא מהמחיצה זיז ששטחו ארבעה על ארבעה טפחים, בטווח של פחות מעשרה טפחים מהקרקע, ובטווח של פחות מעשרה טפחים מראש המחיצה; והעמידו סולם מהקרקע לזיז, שהמרחק שבין שליבתו התחתונה לקרקע, ובין שליבה לשליבה, הוא פחות משלושה טפחים - רשאים דיירי חצר זו להשתמש בראש המחיצה כחלק מהחצר.
- שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן והקימו משני עברי המחיצה כעין 'פְּמָה' המחוברת לקרקע, אשר שטחה ארבעה על ארבעה טפחים, והפרש הגובה שבינה לראש המחיצה הוא פחות משלושה טפחים - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות.

מחיצה בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

- שתי חצרות שיש ביניהן תעלה שגובהה עשרה טפחים, ורוחבה ארבעה טפחים - הריהי נחשבת כמחיצה, ואינן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם אורך התעלה